Ազգ
Azg
armenian daily
9 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2003 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 2(2687)

Եվրախորհուրդը դատապարտել է Տիգրան Նաղդալյանի սպանությունը

ՓԱՐԻԶ, 8 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Եվրախորհրդի գլխավոր քարտուղար Վալտեր Շվիմերը դատապարտել է Երեւանում Հայաստանի հանրային հեռուստաընկերության խորհրդի նախագահ Տիգրան Նաղդալյանի չարանենգ սպանությունը:

«Երեսունվեցամյա հայտնի լրագրողի սպանությունը ոչ միայն անձի դեմ ուղղված հանցագործություն է, այլեւ ոտնձգություն զանգվածային լրատվամիջոցների ազատության դեմ», հայտարարել է Եվրախորհրդի ղեկավարը: Հայաստանի ռադիոկայաններն ու հեռուստակայանները, ընդգծել է նա, պետք է հանգուցային դեր խաղան երկրի ժողովրդավարական կյանքում, մասնավորապես առաջիկա նախագահական եւ խորհրդարանական ընտրությունների շրջանակներում:

Այդ անիմաստ քայլը, ընդգծել է Վալտեր Շվիմերը, չպետք է խանգարի ժողովրդավարացման գործընթացին Հայաստանում: Նա կոչ է արել Հայաստանի իշխանություններին՝ կատարված հանցագործության հանգամանալի հետաքննություն անցկացնել եւ հասարակայնությանը տեղեկացնել դրա արդյունքների մասին:

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 14-15-Ը

Պաշտոնական Բեռլինն առաջին անգամ կհյուրընկալի ՀՀ նախագահին

ՄԱՐԻՏԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Գերմանիա

Հունվարի 14-ին ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը աշխատանքային այցով կժամանի Բեռլին: Թեպետ Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության հետ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքական երկխոսությունն արդեն բոլորել է տասը տարին, բայց այսպիսի բարձրամակարդակ այց առաջին անգամ է կայանում: Նախագահական հնարավոր այցի շշուկներ լսելի էին դեռեւս ՀՀ առաջին նախագահի պաշտոնավարման տարիներին, բայց ոչ պաշտոնական Բոննը, ոչ էլ Բեռլինը տարիների մեր ցանկությունը փաստ չդարձրին: Ինչո՞ւ, պահը չէ՞ր հասունացել, թե՞ նախորդ դեսպաններն էին ոչ բավարար աշխատանք տանում: Տեղյակների մի բանակ պնդում էր, թե հանգուցյալ Ֆելիքս Մամիկոնյանը դիվանագիտական հեշտ պաշտոնավարումից զրկվեց, որովհետեւ Տեր-Պետրոսյանի այցը չկարողացավ կազմակերպել, բայց փորձառու դիվանագետը մեր զրույցում մատնացույց արեց նաեւ մեկ ուրիշ հասցե՝ Երեւանում ԳԴՀ դեսպանությունը: Ուրեմն ի՞նչ՝ նախագահական ընտրությունների նախօրյակի՞ն է պահը հասունացել, թե՞ գերմանացիներն են առավել ուշադիր դարձել մեր երկրի հանդեպ՝ բացահայտելով Եվրոպան եզրագծող Հայաստանը հանրային կապերի գիտակ, գեղեցկատես ու գործունյա կին դեսպանի միջոցով: Մեր գրավոր խորհրդածությունները թողնելով մեկ ուրիշ հարմար առիթի, տեղեկացնենք, որ ՀՀ նախագահական ինքնաթիռը Բեռլինում վայրէջք կկատարի 14-ի վաղ առավոտյան, 15-ին կուղեւորվի Քյոլն, որից հետո կվերադառնա Երեւան: ՀՀ նախագահին ուղեկցելու են արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը, առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարար Կարեն Ճշմարիտյանը, ֆինանսների նախարար Վարդան Խաչատրյանը, լրագրողներ: Հագեցած աշխատանքային այցն անշուշտ կհամալրվի Քյոլնում գերմանահայ համայնքի հետ հանդիպմամբ: Բեռլինի օպերային թատրոնում ՀՀ նախագահի պատվին կայանալիք հանդիսավոր համերգին կմասնակցեն ջութակահար Սերգեյ Խաչատրյանը՝ Մայնի Ֆրանկֆուրտից, դաշնակահար Արմեն Բաբախանյանը՝ Երեւանից, սոպրանո Հասմիկ Պապյանը, որ հատուկ այս համերգի համար է Նյու Յորքից ժամանում Բեռլին՝ ընդմիջելով Մետրոպոլիտենում իր հունվարյան խաղացանկի Աիդան: Համերգը կեզրափակվի կոկտեյլ-ընդունելությամբ: Աշխատանքային այցի մանրամասների մասին զրուցում ենք Բեռլինում ՀՀ դեսպան Կարինե Ղազինյանի հետ:

Տես ► էջ 3

Ալեքսան Հարությունյանը կղեկավարի Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհուրդը

Երեկվանից ՀՀ նախագահի արդեն նախկին խորհրդական Ալեքսան Հարությունյանը զբաղեցնում է Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի նախագահի պաշտոնը: Ռոբերտ Քոչարյանի հունվարի 7-ին ստորագրած հրամանագրով Ալեքսան Հարությունյանն ազատվել է ՀՀ նախագահի խորհրդականի պաշտոնից եւ նշանակվել Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի անդամ, հունվարի 8-ին խորհուրդը նրան նախագահ է ընտրել:

Նույն օրը ՀՀ նախագահի ստորագրած այլ հրամանագրով Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի անդամ է նշանակվել Վարդան Կոտյանը, վաղաժամկետ դադարեցվել են խորհրդի անդամ Աշոտ Մանուկյանի լիազորությունները՝ սեփական դիմումի համաձայն:

Ալեքսան Հարությունյանը ծնվել է 1965 թ.-ին: 1989 թ. ավարտել է Երեւանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետը, իսկ 1992 թ.՝ ասպիրանտուրան:

1991 թ. ընդունվել է ՀՀ հեռուստառադիոպետկոմ: Աշխատել է որպես խմբագիր, այնուհետեւ՝ բաժնի վարիչ:

1991 թ. եղել է «Հայլուր» անկախ լրատվական ծառայության տնօրեն:

1992-1993 թթ. աշխատել է ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ:

1993-1996 թթ. աշխատել է Ֆրանսիայում Հայաստանի Հանրապետության դեսպանությունում:

1996 թ. եղել է ԼՂՀ մշտական ներկայացուցիչ Հայաստանում:

1997 թ. նշանակվել է ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ղեկավար:

1998-1999 թ. աշխատել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար:

1999 թվականի նոյեմբերից մինչ նոր նշանակումը եղել է ՀՀ նախագահի խորհրդական:

Վարդան Կոտյանը ծնվել է 1972 թ. Մոսկվայում:

Մինչ նոր նշանակումը Վարդան Կոտյանը աշխատել է Արդարադատության խորհրդի քարտուղարությունում:

ՀԱԿԻՐՃ

Հունվարի վերջին Երեւան կժամանի Մոսկվայի քաղաքապետ Յուրի Լուժկովը

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նախնական պայմանավորվածության համաձայն, հունվարի 30-31-ը պաշտոնական այցով Երեւան կժամանի Մոսկվայի քաղաքապետ Յուրի Լուժկովը: Ըստ Երեւանի քաղաքապետարանի տեղեկատվության, այցի նպատակն է էլ ավելի սերտացնել երկու մայրաքաղաքների գործադիր իշխանությունների կապը 2003-2004 թթ. ընթացքում, խորացնել փոխշահավետ համագործակցությունն առեւտրա-տնտեսական, առողջապահության, կրթական եւ մշակութային ոլորտներում:

ԱՄՆ Կոնգրեսում կկայանա Հայաստանին նվիրված սեմինար

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 8 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 10-ին ԱՄՆ Կոնգրեսի գրադարանում կկայանա Հայաստանին նվիրված սեմինար: Ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդման, միջոցառմանը կմասնակցի նաեւ Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Ջոն Օրդուեյը, որը հանդես կգա «Հայաստան-2002» զեկույցով:

Լիբանանում հայկական Սուրբ Ծնունդը հռչակվել է պետական տոն

ԱՆԹԻԼԻԱՍ, 8 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Լիբանանի կառավարության հատուկ որոշմամբ, հունվարի 6-ը՝ հայկական Սուրբ Ծնունդը, հայտարարվել է պետական պաշտոնական տոն: Ինչպես տեղեկացնում է Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության մամլո դիվանը, այդ օրը պետական բոլոր գրասենյակների, դպրոցների, պաշտոնական հաստատությունների համար այսուհետեւ լինելու է հանգստյան օր:

Առաջիկա օրերին մայրաքաղաքում առանց տեղումների եղանակ

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի համեմատ հունվարի առաջին կեսին Երեւանում կդիտվի ջերմաստիճանի բարձրացում: Ինչպես հայտնեց «Հայհիդրոմետ» վարչության օդերեւութաբանական կանխատեսումների բաժնի պետ Զարուհի Պետրոսյանը, առաջիկա 5 օրերին մայրաքաղաքում սպասվում է առանց տեղումների եղանակ, ջերմաստիճանը 4-5 աստիճանով նորմայից բարձր կլինի: Տեղումներ կլինեն հունվարի 13-ին: Հունվարի երկրորդ կեսին եւ փետրվարի առաջին կեսին Երեւանում ջերմաստիճանը կնվազի:

Փորձում են Թուրքիային համոզել

Մինչ վարչապետ Աբդուլա Գյուլն արաբական երկրներ շրջագայության ծիրում երեկ ժամանում էր Հորդանան՝ բացատրելու Թուրքիայի դիրքորոշումը իրաքյան ճգնաժամի նկատմամբ, Անկարա ժամանեց Մեծ Բրիտանիայի պաշտպանության նախարար Ջեֆ Հունը, որի առաքելությունը, ինչպես երեկոյան նշեց BBC հեռուստակայանը, կայանում է ՆԱՏՕ-ի դաշնակցին համոզել իրաքյան հավանական պատերազմի դեպքում իր սահմանները բացել ամերիկյան եւ անգլիական ցամաքային ուժերին դեպի Իրաք անցք տալու համար:

Թուրքական Սաբանջը համալսարանի մասնագետներից մեկի կարծիքով, ներկա պայմաններում հազիվ թե կարելի լինի Անկարային համոզել այդ խնդրում, նկատի ունենալով երկրում տիրող տնտեսական վիճակը եւ առհասարակ բնակչության մոտ տիրող հակապատերազմական տրամադրությունները: Ըստ միեւնույն մասնագետի, թուրքական իշխանությունները կարող են միացյալ ուժերի առաջ երկրի սահմանները բացել միայն այն ժամանակ, երբ ՄԱԿ-ի տեսուչները Իրաքում հայտնաբերեն զանգվածային ոչնչացման զենքերի առկայության լուրջ ապացույցներ:

ԲԱՔՈՒ

«Թուրքերն ու ադրբեջանցիները եղբայրներ են, սակայն ռազմավարական շահերն ավելի կարեւոր են»

Բաքվում Էրդողանը խուսափեց հակահայ հայտարարություններից

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Ընդգծված հակահայ տրամադրություններով հայտնի «Զերկալո» օրաթերթը, լուսաբանելով Թուրքիայում իշխող իսլամամետ «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության առաջնորդ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի Բաքու այցը, որեւէ կերպ չի անդրադարձել ղարաբաղյան հարցի եւ հայ-ադրբեջանական հարաբերությունների վերաբերյալ Անկարայի նոր իշխանությունների դիրքորոշմանը:

Պիտի կարծել, որ Բաքվի իշխանություններն ու ադրբեջանական լրատվամիջոցները որոշակի անհանգստության նշաններ են ցույց տալիս, երբեմն՝ նյարդայնանում, երբ թուրք իսլամիստները դրական ազդանշաններ են հաղորդում Երեւանի իշխանություններին: Այսպես, երբ արտգործնախարար Յաշար Յաքըշը դեկտեմբերի 15-ին հայտարարեց, իսկ երկու օր անց արտգործնախարարության տեսակետներն արտահայտող «Թըրքիշ դեյլի նյուս» օրաթերթը տպագրեց Յաքըշի խոսքերը, ադրբեջանական լրատվամիջոցները, այդ թվում եւ «Զերկալոն», վայնասուն բարձրացրին, իսկ Ադրբեջանի ԱԳՆ-ն հերքեց (՞) Յաքըշի հայտարարությունը:

Տես ► էջ 8

Ընթացիկ

Նախագահի անգործության դատական կարգով բողոքարկում 12 տարի անց

Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների քաղաքացիական գործերով առաջին ատյանի դատարանը երեկ սկսեց քննություն՝ ՀՀ նախագահի անգործությունն անվավեր ճանաչելու պահանջի վերաբերյալ Րաֆֆի Հովհաննիսյանի դիմումի առնչությամբ:

Համաձայն դիմումի, որն ընթերցվեց դատարանում, պրն Հովհաննիսյանը դեռեւս 1991 թ. սեպտեմբերի 23-ին դիմել է ՀՀ ԳԽ նախագահին՝ ՀՀ քաղաքացիություն ստանալու խնդրանքով, բայց պատասխան չի ստացել: Այնուհետեւ՝ 1991 թ. նոյեմբերի 11-ին, 1995 թ. հուլիսի 6-ին, 1995 թ. դեկտեմբերի 4-ին պրն Հովհաննիսյանը դարձյալ նույն խնդրանքով դիմել է ՀՀ նախագահին, սակայն նորից որեւէ պատասխան չի ստացել:

1996 թ. «ՀՀ քաղաքացիության մասին» օրենքի ընդունումից հետո Րաֆֆի Հովհաննիսյանը դիմել է ՀՀ ՆԳՆ անձնագրային եւ վիզաների վարչություն, որը համապատասխան ուսումնասիրություններ կատարելով՝ 1997 թ. հուլիսի 7-ին նյութերն ուղարկել է ՀՀ նախագահի աշխատակազմ:

Նախագահին առընթեր քաղաքացիության հարցերի հանձնաժողովը 1997 թ. օգոստոսի 1-ին քննարկել է նշված դիմումը եւ հարցի լուծումը հետաձգել մինչեւ պրն Հովհաննիսյանի կողմից ԱՄՆ քաղաքացիությունից դուրս գալու մասին փաստաթուղթ ներկայացնելը:

1997 թ. սեպտեմբերին եւ նոյեմբերին Րաֆֆի Հովհաննիսյանը նորից դիմել է ՀՀ նախագահին՝ անկախության հռչակման օրվանից իրեն քաղաքացիություն շնորհելու խնդրանքով: Նման դիմումներ եղել են նաեւ 1998 թ. փետրվարին, 2001 թ. հունվարին: 2001 թ. օգոստոսին նախագահի հրամանագրով դիմողին շնորհվել է ՀՀ քաղաքացիություն:

«ՀՀ նախագահի անգործության հետեւանքով խախտվել են իմ քաղաքական իրավունքները. ՀՀ քաղաքացիություն չշնորհելն ինձ զրկել է ընտրական իրավունքից, հնարավորություն չի տվել ուժերիս ամբողջ ծավալով մասնակցել ՀՀ հասարակական, քաղաքական, պետական կյանքին», 2002 թ. դեկտեմբերի 25-ի իր դիմումում նշել է Րաֆֆի Հովհաննիսյանը:

Դիմումում այնուհետեւ շարադրված էին ներկայացվող պահանջի իրավական հիմքերը՝ ըստ դիմող կողմի: Իսկ վերջում պրն Հովհաննիսյանը գրել էր, որ խնդրում է անվավեր ճանաչել ՀՀ նախագահի անգործությունը եւ պարտավորեցնել նրան իրեն քաղաքացիություն շնորհելու վերաբերյալ 2001 թ. հրամանագրում կատարել փոփոխություն՝ «քաղաքացիություն շնորհել» բառերից առաջ ավելացնել «23.09.1991 թվականից» բառերը:

Երբ դիմող կողմը (հանձինս 3 լիազոր ներկայացուցիչների) ներկայացրեց դիմումը, նախագահող դատավոր Արամյանը ներկաներին (իսկ այդպիսիք շատ էին դատական նիստերի դահլիճում) հայտարարեց, որ սույն գործը ընտրությունների վերաբերյալ չէ եւ օրենսդրի նախատեսած ժամկետային սահմանափակում չունի:

Պատասխանող, ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի լիազոր ներկայացուցիչ Արտաշես Կակոյանը սկսեց իր հարցերը դիմող Րաֆֆի Հովհաննիսյանի լիազոր ներկայացուցիչներին:

Հարցերին ի պատասխան ասվեց, որ 1991-92 թթ. պրն Հովհաննիսյանի արտգործնախարար լինելու ժամանակ ԱԳՆ-ն քաղաքացիություն

շնորհելու հարցում որեւէ գործառույթ չուներ, քանի որ 1991 թ. արդեն 2 տարի դիմողն ապրում էր Հայաստանում:

Իսկ այն հարցին, թե որն է նախագահի անգործությունը, երբ քաղաքացիություն շնորհելու դիմումը 1991 թ. սեպտեմբերի 23-ին ներկայացնելու ժամանակ չկար ՀՀ նախագահ, դիմող կողմը պատասխանեց, որ դիմումից մի քանի շաբաթ անց ընդունված «ՀՀ նախագահի մասին» օրենքով նախագահն էր այն բարձրագույն պաշտոնատար անձը, որն իրավասու է շնորհել քաղաքացիություն: Ըստ դիմող կողմի, այդ ժամանակվա նախագահի անգործությունն էլ դրսեւորվել է այն բանում, որ ե՛ւ մինչեւ նախագահի պաշտոնը ստանձնելը, ե՛ւ դրանից հետո Րաֆֆի Հովհաննիսյանի 1991 թ. դիմումին ոչ մի ընթացք չի տրվել մինչեւ 1997 թ.: Մինչդեռ, համաձայն այդ ժամանակ գործող օրենսդրության, այդ դիմումին պետք է պատասխան տրվեր մեկ տարվա ընթացքում:

Ի դեպ, Րաֆֆի Հովհաննիսյանը 1991 թ. դիմումին հաջորդած դիմումներում նշել է, որ իրեն քաղաքացիություն շնորհվի 1991 թ.-ից:

Այնուհետեւ հնչած հարցերին դիմող կողմի տված պատասխաններից պարզ դարձավ, որ Րաֆֆի Հովհաննիսյանը 1991 թ.-ից մինչեւ 2002 թ. դեկտեմբերի 25-ն իր «խախտված իրավունքը» պաշտպանելու ձեւ որպես ընտրել է միայն դիմում-նամակները:

Մի որոշ ժամանակ դատավարության կողմերը վիճեցին 1991 թ. ուղարկված դիմումին պատասխան չլինելու պատճառով խախտված իրավունքի պաշտպանության համար բողոքարկման վաղեմության հարցը: Օրենսդրական հակափաստարկներով կողմերը խճճեցին նաեւ ՀՀ քաղաքացի դառնալու համար պահանջները՝ հետ ու առաջ մեկնաբանելով այլ պետության քաղաքացիությունից հրաժարվելու հարցը:

Ինչեւէ, 1997 թ. քաղաքացիություն շնորհելու հերթական դիմումին նախագահի աշխատակազմից պատասխան է տրվել, համաձայն որի Րաֆֆի Հովհաննիսյանին առաջարկվել է եռամսյա ժամկետում ներկայացնել փաստաթուղթ՝ ԱՄՆ քաղաքացիությունից հրաժարվելու մասին:

Ըստ պրն Հովհաննիսյանի, այս տարբերակում չի եղել որեւէ հավաստիացում ՀՀ քաղաքացիություն ստանալու առումով:

Պատասխանողի հարցերը սպառվեցին: Նախագահող դատավորի հարցերին տված պատասխաններից էլ պարզվեց, որ 91 թ. դիմումի ժամանակ երկքաղաքացիության հետ կապված խնդիր չկար: Միեւնույն ժամանակ, քաղաքացիության մասին գործող օրենքը որեւէ պահանջ չի նախատեսում այլ երկրի քաղաքացիությունից դուրս գալու համար:

Ի վերջո, օրենսդրության մեջ չկա դրույթ, համաձայն որի այդ դրույթը կիրառվի ընդունման պահից առաջ քաղաքացիության բնագավառում ծագած հարաբերությունների նկատմամբ:

Պատասխանող կողմը միջնորդեց մեկ օր ժամանակ տրամադրել լրացուցիչ ապացույցներ ներկայացնելու համար: Դիմող կողմն, իհարկե, առարկեց, եւ չնայած դրան՝ դատարանը բավարարեց միջնորդությունը:

Դատական նիստը կշարունակվի այսօր:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հ. Գ. Չնայած հարցի լրջությանը՝ դատավարության մասնակիցները բավականին զվարթ անցկացրին նիստը: Իսկ ընդմիջման ժամանակ լրագրողների հարցերին պատասխանող Րաֆֆի Հովհաննիսյանը, ըստ էության, չպատասխանեց մեր հարցին: Իսկ հարցն այն էր, թե ինչո՞ւ է պրն Հովհաննիսյանն իր խախտված իրավունքը դատական կարգով վերականգնում հիմա, երբ կարիք ունի 10 տարվա քաղաքացիություն ունենալու մասին վկայող փաստաթղթի, իսկ մինչեւ նախագահի թեկնածու գրանցվելու ժամկետի ավարտին մնացել են հաշված օրեր:

ՍՈՑԻՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄ

Մեր բնակչության միայն 4 տոկոսն է կուսակցական

Մինչդեռ կուսակցությունները անիրական թվեր են հայտարարում

«Մեր բնակչության միայն չորս տոկոսն է իրեն անվանում այս կամ այն կուսակցության անդամ: Սա չի համապատասխանում կուսակցությունների հրապարակած թվերին», մեր զրույցում նշեց ՀՀ ԳԱԱ սոցիոլոգիական հետազոտությունների կենտրոնի նախագահ Գեւորգ Պողոսյանը: Կուսակցությունների հայտարարած թվերին **«Ազգը»** նախապես անդրադարձել է: Գրանցված 114 քաղաքական կազմակերպություններից հարցված միայն 14-ի անդամների թիվը, ըստ այդ կուսակցությունների հավաստիացումների, անցնում է 170 հազարից: Ինչը նշանակում է, որ ընտրելու տարիք ունեցող մեր բնակչության 10 տոկոսից ավելին կուսակցական է:

96 տոկոսով անկուսակցական մեր երկրում, ըստ կենտրոնի վերջին հարցումների, մեր համաքաղաքացիների շուրջ 30 տոկոսն, այնուամենայնիվ, ունի հստակ քաղաքական համակրանքներ՝ դեպի այս կամ այն ուժը: Բայց այդ ուժերը, պաշտոնապես գրանցված կուսակցությունների թվի համեմատ, սահմանափակ թիվ ունեն: «Մարդիկ մեծ մասամբ դժվարությամբ են տարբերում բազմազան այդ կուսակցությունները, նրանց ծրագրերը: Կան ուժեր, որոնց անուններին են միայն ծանոթ կամ միայն առաջնորդներին են ճանաչում: Ամեն դեպքում, կուսակցությունների անվանումների շարքում ինչ-որ կերպ ծանոթների թիվը տասից չի անցնում»:

Եվ սա, ըստ պրն Պողոսյանի, բնական է, քանի որ մեր կուսակցությունները ձեւավորվել եւ ձեւավորվում են ոչ թե սոցիալական որոշակի խմբերի, հասարակության որոշակի հատվածի հիմքով, սրանց շահերի առաջ մղումով, այլ այս կամ այն անձի շուրջը: «Սրանց անվանում ենք գրպանային կուսակցություններ, ու սրանց մեծ մասը թղթի վրա էլ մնում է, քանզի իսկապես չունի սոցիալական իր բնական հիմքը»: Շատերին, Գ. Պողոսյանի հավաստմամբ, դա հարկավոր էլ չէ՝ նկատի ունենալով նրանց քաղաքական պասիվությունը եւ զուտ ժամանակավոր ակտիվացումները, ասենք, խորհրդարանում երկու-երեք տեղ ձեռք բերելու նպատակով:

Այս համատեքստում, պրն Պողոսյանի համոզմամբ, կարելի է առանձնացնել հինգ կուսակցություն՝ ՀՅԴ, ՀՈԱԿ, Հնչակյան ավանդական կուսակցությունները, որոնք հենց կուսակցություն կառուցելու փորձ ունեն եւ Կոմկուսն ու ՀՀԺԿ-ն, որոնք եղել են իշխանության ղեկին:

Սրանցից, ըստ սոցիոլոգիական հետազոտությունների կենտրոնի դարձյալ վերջին ուսումնասիրությունների, զրոյական վարկանիշ ունի ՀՀԺԿ-ն: Բնակչության համակրանքների դասակարգման առաջին տեղում ՀԿԿ-ն է՝ 1 տոկոս, այնուհետեւ ՀՅ Դաշնակցությունը՝ 0,7 տոկոս: Հարցվածների համակրանքների 0,5 տոկոսն էլ բաժին է ընկել երիտասարդ «Օրինաց երկիր» կուսակցությանը:

«Սակայն, տասը տարի շարունակ պարբերաբար անցկացվող մեր հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ հետաքրքրվածությունը կուսակցությունների հանդեպ աննշան նվազում է: 90-ականներից ի վեր մեր հայրենակիցների 60-75 տոկոսը մշտապես անտարբեր է եղել առհասարակ բոլոր կուսակցությունների նկատմամբ»:

Չնայած, ըստ պրն Պողոսյանի, ժողովրդավարական համակարգն ամբողջ աշխարհում բերում է հոգնածություն կուսակցությունների հանդեպ, մեզ մոտ անտարբերությունը զգալի է եւ ուղիղ համեմատական քաղաքական ուժերի ծայրահեղ մեծ քանակին:

«Չնայած ԱՊՀ մյուս երկրներում էլ կուսակցությունների թիվը մեծ է, եւ սա բնական է հետխորհրդային շրջանում, կգա ժամանակ, երբ Հայաստանում կունենանք երեք, չորս ամուր սոցիալական հիմք ունեցող, հստակ գաղափարական ուղղվածությամբ կուսակցություն»:

ՄԱՐԹԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

16 կուսակցությունների միավորումը հանդես է եկել հայտարարությամբ

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի նախագահ Տիգրան Նաղդալյանի սպանության կապակցությամբ այսօր հայտարարությամբ է հանդես եկել ընդդիմադիր 16 կուսակցությունների միավորումը:

«2002 թ. դեկտեմբերի 28-ին մեր հասարակությունը ցնցվեց հերթական սպանությունից: Խորապես ցավակցում ենք Տիգրան Նաղդալյանի ընտանիքին ու հարազատներին: Դատապարտում ենք մարդկային կյանքի դեմ ցանկացած ոտնձգություն»,- ասված է հայտարարության մեջ:

Հայտարարության մեջ իրավապահ մարմիններից պահանջում են ձեռնարկել օրենքով սահմանված բոլոր միջոցները՝ հանցագործությունը բացահայտելու համար: «Կոչ ենք անում հանդես բերել քաղաքական զսպվածություն, ոչ մի դեպքում չխախտել անմեղության կանխավարկածը, հասարակությունը զերծ պահել անհարկի շահարկումներից»,- նշված է հայտարարության տեքստում:

Տնտեսական դժվարությունների թիրախ է դառնում նաեւ Միացյալ հայկական ֆոնդը

Միացյալ Նահանգների ամբողջ տարածքում տիրող ներկա տնտեսական դժվարություններն ազդել են նաեւ հայկական խոշորագույն բարեգործական կազմակերպություններից մեկի՝ Միացյալ հայկական ֆոնդի վրա, որն այս տարի 30 տոկոսով պակաս նվիրատվություններ կստանա, գրում է Նիկոլաս Գրուդինը «Լոս Անջելես դեյլի նյուս» թերթում:

Հայկական 9 կազմակերպություններից բաղկացած շահույթ չհետապնդող Միացյալ հայկական ֆոնդը 1988-ից ի վեր իրականացրել է 130 թռիչք դեպի Հայաստան, որոնք ֆինանսավորել է «Լինսի» հիմնադրամը: Մոտ 350 միլիոն դոլարի բժշկական օժանդակություն է հասցվել հայրենիք:

«Մեր աշխատանքը հիմնականում դեղորայք ձեռք բերելն է եւ հայրենիք հասցնելը, քանի որ այնտեղ բնակչության երկու երրորդը աղքատության մեջ է», նշել է Միացյալ հայկական ֆոնդի տնօրեն Հարութ Սասունյանը: Բաժնետոմսերի գների անկման հետեւանքով ֆոնդն այս տարի մոտ 10 մլն-ով պակաս դրամական օգնություն է ստացել ծննդյան տոների առթիվ, ինչը մեծապես ծանր է անդրադառնալու ֆոնդի բարեգործական ծրագրերի վրա: «Մարդիկ իրենց կորցրածը վերականգնելու մասին են մտածում եւ չեն կարողանում նվիրատվություններ կատարել», մեկնաբանում է Սասունյանը:

«Փրկության բանակ» ամերիկյան կազմակերպության վերջերս հրապարակած զեկուցագրի համաձայն, Մ. Նահանգների որոշ համայնքներում նվիրատվությունների քանակը 15-30 տոկոսով նվազել է: Հիմնադրամների խորհրդի վաշինգտոնյան գրասենյակի ներկայացուցիչ Դորոթի Ռայդինգզի համաձայն, այս տարի ամենավատ ժամանակաշրջանն է բարեգործական կազմակերպությունների համար:

Հ. Ծ.

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆ

Դեռահասները սկսել են ավելի վաղ տարիքից ապրել սեռական կյանքով

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ըստ «Հանուն ընտանիքի եւ առողջության» ասոցիացիայի նախագահ Մերի Խաչիկյանի, վերջին տարիներին բավականին երիտասարդացել է սեռական կյանքով ապրելու տարիքը:

Մ. Խաչիկյանի տեղեկատվությամբ, վերջերս Երեւանում եւ Արարատի մարզում անցկացվել է հետազոտություն 900 չափահասների ու դեռահասների շրջանում, ուսումնասիրվել է 150 դեպք: Ընդ որում, դրանց մասնակիցներից 50-ը ստացել է սեռական դաստիարակություն, 50-ը լսել է հասակակիցներից, իսկ մյուս հատվածը ընդհանրապես դուրս է մնացել իրազեկման այս երկու աղբյուրներից: Հետազոտության արդյունքներով, 14 տարեկանից տղաներն ապրում են սեռական կյանքով, մինչեւ 19 տարեկանը նրանց 40 տոկոսն արդեն ապրել է սեռական կյանքով: Աղջիկների շրջանում ավելի դժվար է ուսումնասիրություն կատարել, քանի որ նրանք հիմնականում անկեղծ չեն: Ընդ որում, ավելի առողջ եւ ամուր ընտանիք են կազմել այն երիտասարդները, ովքեր ժամանակի ընթացքում ստացել են սեռական դաստիարակություն:

Մ. Խաչիկյանի գնահատմամբ, չի կարելի ասել, թե սեռական դաստիարակության հարցում լիակատար անգրագիտություն է, բայց կրթական ծրագրերի անհրաժեշտությունը զգացվում է:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԳ տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ

Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս՝ 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am

Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353

Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:

Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ

Փորձության անպատրաստ

Բնակֆոնդի քայքայումը պետք է կասեցնել

Վթարային իրավիճակը, որ այսօր ստեղծվել է մայրաքաղաքի 356 բազմաբնակարան շենքերում, տարերային աղետի է նման: Մեկը մյուսի հետեւից պայթեցին ու ճաքեր տվեցին ջրագծերի, կոյուղագծերի քայքայված հատվածները, խցանումներ առաջացան աղբատարներում: Սխալ կլինի ասել, թե եղածն անսպասելի էր: Բնակֆոնդի պահպանության խնդիրն արդեն 1,5 տասնամյակ իշխանական ուշադրության շրջանակներից դուրս է: Ճիշտ այդքան ժամանակ եւ ավելի բնակելիները կապիտալ նորոգումների չեն ենթարկվել: Խորհրդային տարիներին, իբրեւ պարտադիր կանոն, պետբյուջեն մասհանումներ էր անում կոմունալ տնտեսության կարիքների՝ մասնավորապես ջրագծերի, կոյուղու, էլեկտրակաբելների, գազի խողովակաշարերի նորոգումների համար: Այսօր երկարակեցության ժամկետները վաղուց սպառած ջրագծերն ու խողովակները մնացել են բախտի քմահաճույքին: Իսկ որ դրանց մեծ մասն օրհասական վիճակում է, ոչ ոք չի կասկածում: Ինժեներական ցանցի իրական պատկերի վերաբերյալ, այնուամենայնիվ, ոլորտին առնչվող ոչ մի կազմակերպություն լիարժեք ինֆորմացիա չունի: Նույնիսկ շինարարական նախագծեր կազմելիս ստիպված են առաջնորդվել մոտավոր, հավանական հաշվարկներով:

Նման պայմաններում, առանց խորագիտակ հաշվարկների, առանց հաշվի առնելու տեղական առանձնահատկությունները, տուրք տվեց նորաձեւությանը: Մեխանիկական նմանակման սկզբունքով 1996-97 թթ. հիմնվեցին համատիրություններ: Պետությունը ձեռքերը լվաց ու շենքերի հոգսը հանձնեց կիսավճարունակ, սոցիալական հոգսերի մեջ տապակվող բնակիչներին:

Իհարկե, կան նաեւ կայացած համատիրություններ, բայց դրանք մատների վրա կարելի է հաշվել: Դրսի աշխարհում այս կառույցները ստեղծվում են այլ սկզբունքով. ասենք, 1 շենքի հարուստ սեփականատերը մի քանի այլ շենքերի սեփականատերերի հետ միանալով շենքերի կառավարումը հանձնում է համատիրությանը: Այսինքն՝ ի սկզբանե շենքերի ճակատագիրը ֆինանսական ամուր հիմքերի վրա է դրվում:

Պետք չէ ձեւացնել, թե անկարծահաս էր կատարվածը: Պարզապես ուժեղ ցրտերն ու կենտրոնացված ջեռուցման բացակայությունն արագացրին գործընթացները: Վնասն, իհարկե, այդքան մեծ չէր լինի, եթե ջեռուցվեին գոնե կենտրոնացված համակարգին միացված շենքերը: Չվճարումների պատճառով չտաքացված շենքերը «պատժվեցին» այս կերպ:

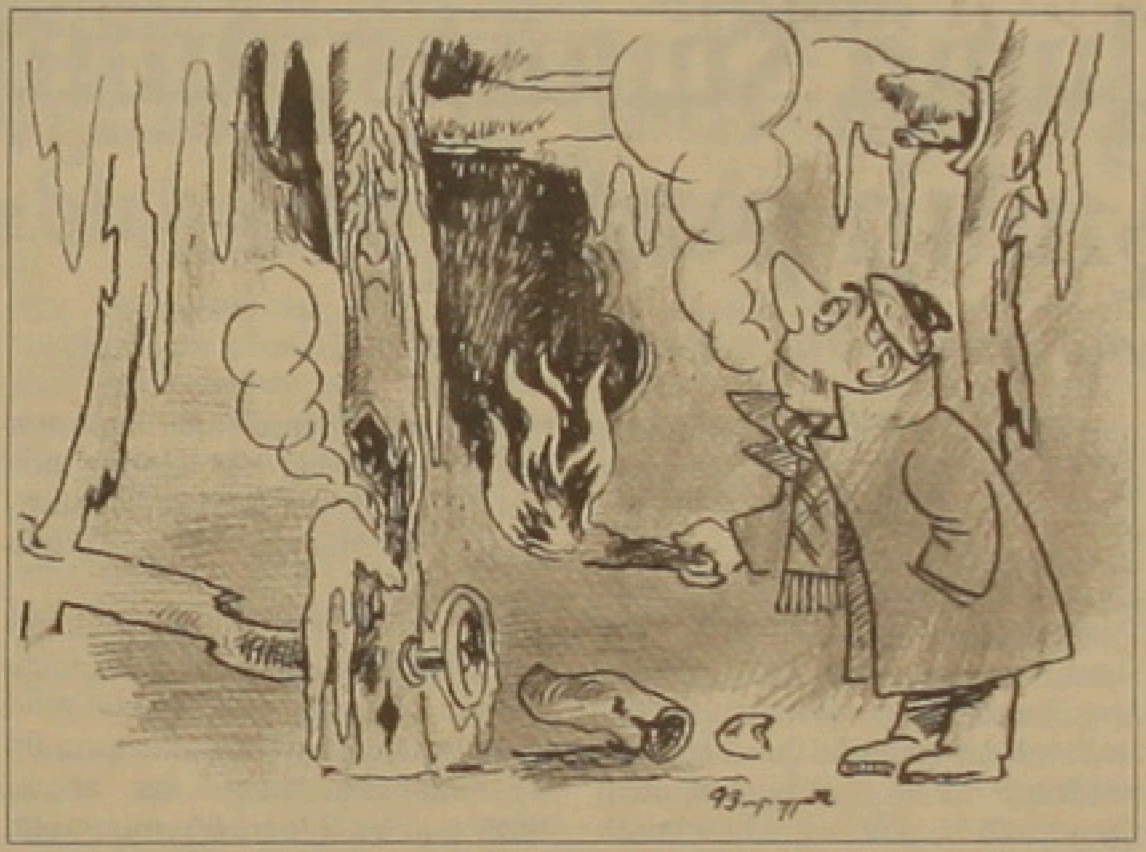

Մայրաքաղաքի մյուս համայնքների շարքում Կենտրոնն առանձնանում է ոչ միայն իր դիրքով. այսինքն՝ տեղավորված է անմիջապես փոսի մեջ, որտեղից ցուրտն ու մառախուղը դժվար են հեռանում: Եթե մյուսները մշտապես կամ ընդհատումներով ինչ-որ չափով ջեռուցվել են, ապա շուրջ 10 տարի այս համայնքն ընդհանրապես չի ջեռուցվել: Ինչպես այստեղ, այնպես էլ մյուսներում լուրջ ներդրումներ չեն արվել, իսկ կոմունալ ցանցը համեմատաբար ավելի հին է, քան մյուս համայնքներում:

Անցած տարվա դեկտեմբերի 25-ից առ այսօր վթարներ են արձանագրվել Կենտրոնի 41 բազմաբնակարան շենքերում: 10 բնակելիներում հաջողվել է գործերն ինչ-որ կերպ կարգի գցել: Ֆինանսներ են առանձնացվել (շուրջ 300 հազար դրամ) ջրօգտագործման դիմաց բնակիչներից հավաքած վարձավճարներից: Բայց փորձությունը շարունակվում է: Երեւանի «Ջրմուղ-կոյուղի» ՓԲԸ Կենտրոն մասնաճյուղի տնօրեն Արտակ Հարությունյանի առանձնասենյակում չեն դադարում հեռախոսազանգերը: Վթարային վիճակում են հայտնվել Նար-Դոսի 73, 75, 77 շենքերի բազմաբնակարանների ջրագծերը: Բարդ իրավիճակ է Սայաթ-Նովա 4, Աբովյան 11, Աբովյան 13 հասցեներում բազմաբնակարանները ջրազրկվել են:

Ըստ տնօրենի, երեկ երեկոյան արդեն պիտի ավարտվեին ջրամատակարարման վերականգնման աշխատանքները: Առավել ծանր է կոյուղագծերի հետ կապված պրոբլեմը: Կան շենքեր, ուր պայթած խողովակների պարունակությունը լցվել է բնակարանները: Թուջե խողովակներից կեղտաջրերի հեռացումը բավական բարդ գործ է, երբեմն դրանք վերջնականապես շարքից դուրս են գալիս: Ժամանակ ու լուրջ ֆինանսներ են պետք քայքայված գծերը նորով փոխարինելու համար: Կոյուղագծերը վթարվել են համայնքի 10-12 բազմաբնակարաններում: Հիմնանորոգումներ անելը գործնականում անհնարին է:

Ոչ միայն այստեղ, այլեւ մայրաքաղաքի մյուս համայնքներում իրականացվող միջոցառումներն անհրաժեշտ, սակայն միայն կոսմետիկ են: Դրանք մեզ չեն ապահովագրի հնարավոր նոր փորձանքներից: Բնակֆոնդի քայքայումը շարունակվում է: Այն ազգային հարստություն է, մեր երկրի տասնամյակների բյուջեին հավասար արժեքով: Նորը կառուցել անհնար է, պետք է պահպանել: Իսկ դրա համար հարկ է վերջապես դեմքով շրջվել դեպի այս ցավոտ խնդիրը:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 14-15-Ը

Պաշտոնական Բեռլինն առաջին անգամ կհյուրընկալի ՀՀ նախագահին

Սկիզբը՝ էջ 1

– Տիկին Ղազինյան, նախ՝ աշխատանքային այցի մասին: Ինչպիսի՞ արարողակարգ է այն ենթադրում:

– Աշխատանքային այցը հիմնականում նվիրված է լինում մեկ նպատակի: Կոնկրետ մեր դեպքում հայ-գերմանական տնտեսական կապերի խթանումն է, Հայաստանում գերմանական ներդրումների քաջալերումը, համատեղ ձեռնարկությունների ստեղծումը: Այս ամենը ենթադրում է աշխատատեղերի ստեղծում, որի կարեւորությունը դժվար է թերագնահատել: Ինչ վերաբերում է արարողակարգային մասին, պետք է նշեմ, որ ամեն երկիր ունի իր արարողակարգը, որը վերաբերում է նաեւ այցերի կազմակերպմանը: Գերմանական արարողակարգն աշխատանքային այցերը բաժանում է երկու խմբի. երբ երկրի ղեկավարը տվյալ երկրում գտնվում է մեկ այլ առիթով, ասենք միջազգային ֆորումի մասնակցելու համար, եւ օգտվելով առիթից երկկողմ հանդիպումներ է ունենում ընդունող երկրի ղեկավարության հետ: Եվ երկրորդ՝ երբ ընդունող երկրի ղեկավարի կողմից մի հիմնական նպատակի նվիրված հրավեր կա: Այս դեպքում հանդիպումները կրում են կոնկրետ, գործնական եւ աշխատանքային բնույթ: Հայաստանի Հանրապետության նախագահի այս առաջին այցը Գերմանիա պատկանում է վերոնշյալ երկրորդ խմբին:

– Ո՞ւմ հետ է հանդիպելու ՀՀ նախագահը:

Չնայած այցն աշխատանքային է, բայց գերմանական արարողակարգը, նկատի ունենալով, որ սա ՀՀ նախագահի առաջին այցն է իրենց երկիր, ներառել է պաշտոնական այցին հատուկ հանդիպումների ողջ փաթեթը: Դիմավորման պաշտոնական արարողությունը կկայանա Բելվյու ամրոցում, որտեղ կհանդիպի Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության նախագահ Յոհաննես Ռաուին, այնուհետեւ կանցլեր Շրյոդերին՝ վերջինիս նստավայրում: Ծրագրված են հանդիպումներ Բունդեսթագի նախագահ Թիրզեի, արտգործնախարար Ֆիշերի հետ: Նախագահը հանդիպումներ կունենա նաեւ Գերմանիայի քրիստոնեա-դեմոկրատական կուսակցության ղեկավարության հետ: Կուզենայի կարեւորել Գերմանիայի արդյունաբերողների դաշնային միության կողմից նախատեսված հանդիպումը նախագահ Քոչարյանի հետ, որին հրավիրված են գերմանական խոշոր արդյունաբերողներ, հայտնի ընկերությունների տարածաշրջանային ներկայացուցիչներ:

Հունվարի 15-ին նախատեսվում է ՀՀ նախագահի այցը Գերմանիայի ամենահարուստ երկրամասերից մեկը՝ Հյուսիս Հռենոս Վեստֆալիա, որտեղ նույնպես բանակցություններ են նախատեսվում երկրամասի ղեկավարության հետ: Քյոլնի քաղաքապետարանում ՀՀ նախագահը կստորագրի քաղաքի պատվավոր հյուրերի Ոսկե գրքում, որից հետո Քյոլնում գտնվող Հայ առաքելական եկեղեցու առաջնորդարանում կհանդիպի Գերմանիայի համահայկական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներին, գերմանահայ համայնքին: Վերջինիս համար ՀՀ նախագահին Գերմանիայում հանդիպելը մեծ իրադարձություն է:

– Թեպետ ՀՀ նախորդ դեսպաններն էլ շահագրգիռ աշխատանք էին տանում, բայց 10 տարվա ընթացքում, որքան էլ զարմանալի է, ՀՀ նախագահի այց ԳԴՀ չի կայացել: Այս փաստն ինչպե՞ս եք բացատրում:

– Իմ խորին համոզմամբ, նախագահական մակարդակով այցերի չկայացումը մեծ բաց է երկու երկրների քաղաքական երկխոսության մեջ: 2002 թվականին Բեռլինում մեր դեսպանությունն իր աշխատանքով փորձել է շտկել եւ լրացնել այդ բացը: Ինչեւէ, մինչ այսօր միգուցե պահը դեռ չէր հասունացել նման բարձրաստիճան այցի համար: Համոզված եմ, որ Գերմանիայում պաշտոնավարած ՀՀ նախորդ դեսպանները նույնպես իրենց աշխատանքով նպաստել են առաջիկա այս նշանակալի իրադարձությանը: Կարեւորն այն է, որ ՀՀ նախագահի Գերմանիա կայանալիք այցը մեկ հարթություն բարձր կդնի մեր հարաբերությունները Գերմանիայի նման հզոր տնտեսական պոտենցիալ ունեցող կարեւորագույն երկրի հետ եւ խթան կհանդիսանա երկկողմ կապերի հետագա զարգացման, ամրապնդման համար:

– Ինչո՞ւ Գերմանիան ՀՀ նախագահական ընտրությունների նախօրյակին՝ մոտավորապես մեկ ամիս առաջ որոշեց աշխատանքային այցով հյուրընկալել Հայաստանի նախագահին: Ի՞նչ եք կարծում, դա որեւէ կերպ կազդի՞ ընտրությունների ընթացքի, արդյունքների վրա:

– Նախագահ Քոչարյանին Գերմանիա հրավիրելու որոշումը այս երկիրը կայացրել է ոչ այսօր՝ ընտրություններից մեկ ամիս առաջ: Այդ կապակցությամբ երկկողմ բանակցություններն ընթանում էին ողջ տարվա ընթացքում: Դիվանագիտական առումով նախագահական այց կազմակերպելը ամենաժամանակատար եւ ամենապատասխանատու գործն է, որին յուրաքանչյուր դեսպան պատրաստվում է առանձնակի ուշադրությամբ եւ պատասխանատվությամբ: Իսկ թե մեր նախագահական ընտրությունների վրա նման այցն ի՞նչ ազդեցություն կարող է ունենալ, կարծում եմ, յուրաքանչյուր ընտրող կորոշի ինքնուրույն:

Հաղորդում են օպերատիվ շտաբները

Ինչպես արդեն հայտնի է, մայրաքաղաքի բազմաբնակարան շենքերում առաջացած վթարային իրավիճակը վերահսկելու համար քաղաքապետի նախագահությամբ ստեղծվել է օպերատիվ շտաբ: Շտաբներ են ձեւավորվել նաեւ թաղապետարաններում: Տարբեր համայնքներից ստացված ինֆորմացիայի համաձայն, վթարների արդյունքում առաջացած ընդհանուր պատկերն այսպիսին է. շենքերի 921 մուտքերում վնասվել են 658 կոյուղագիծ, 726 ջրագիծ, 141 աղբատար: Կան այնպիսի շենքեր, ուր միաժամանակ վթարվել են եւ ջրագծերը, եւ կոյուղու գծերը: Ընդհանուր վիճակն առավել անմխիթար է բազմաբնակարան շենքերով հարուստ Մալաթիա-Սեբաստիա, Դավիթաշեն համայնքներում: Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքում բնակիչներն իրենց ուժերով վերականգնողական աշխատանքներ են իրականացնում: Համայնքի թաղապետը եւս որոշակի գումարներ է հատկացրել նրանց: Ենթադրվում է, որ այդ աշխատանքները խոստացված ժամկետից (հունվարի 13) 2-3 օր ուշ կավարտվեն:

Դավիթաշենում եւ Արաբկիրում այդ աշխատանքներին մասնակցում են ջրմուղի բրիգադները:

Մոտավոր հաշվարկներով, ջրագծերի, կոյուղագծերի ու աղբատարների վթարները վերականգնելու համար կծախսվի 100 մլն դրամ:

Աղը շատ էր

Սառցակալած փողոցներում վթարների հավանականությունը նվազեցնելու համար անընդմեջ ցանված աղը, երեւում է, չափից դուրս շատ էր: Միանգամից տաքացած եղանակը արեւերես հանեց դրա ներգործության ավերիչ արդյունքները՝ ճաքճքված ասֆալտ, խորդուբորդություններ, մեծ ու փոքր փոսեր նույնիսկ նոր վերանորոգված հատվածներում: Վնասված ասֆալտածածկույթը վերականգնելու ծրագրեր են նախատեսվում: Պատմությունը կրկնվում է, ինչպես ամեն տարի:

Անհանգստանալու եւ խուճապի մատնվելու կարիք չկա

Այս օրերին եղանակի կտրուկ փոփոխությունները մեր բնակչության անհանգստությունն են առաջացրել, շատերը մտահոգված են երկրաշարժի վտանգից: Սակայն անհանգստանալու կարիք չկա, քանի որ ամեն օր սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայության հսկողության տակ է ընթացիկ սեյսմիկ վիճակի գնահատումը: Ազգային դիտացանցի դիտակայաններից ստացվող տվյալների մշակման ու մեկնաբանման վրա հիմնվելով յուրաքանչյուր օր պատրաստվում է ՀՀ-ի սեյսմիկ քարտեզը, որտեղ նշվում են սեյսմիկ վիճակն ու սեյսմիկության մակարդակը:

Իսկ թե ինչո՞վ են պայմանավորվում եղանակի կտրուկ փոփոխություններն ու տատանումները հարցին խնդրեցինք պատասխանել սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայության երկրաֆիզիկայի բաժնի վարիչ Հրաչյա Պետրոսյանին:

– Չմոռանանք, որ եղանակի տաքացումը հաջորդեց այն սառնամանիքներին, որոնք նկատվեցին դեկտեմբերի վերջին օրերին: Այնպես որ, մենք կարող ենք խոսել եղանակի մի քանի աստիճան տաքացման եւ վերականգնման մասին՝ բազմամյա միջին արժեքի համեմատ:

– Պրն Պետրոսյան, հնարավո՞ր է, որ եղանակի փոփոխությունները երկրաշարժերի համար բարենպաստ հող հանդիսանան:

– Ինչ վերաբերում է երկրաշարժերի նախապատրաստման հետ կապված եւ դրանցով պայմանավորված ջերմաստիճանի բարձրացմանը, ի թիվս մյուս օդերեւութաբանական մի շարք գործոնների՝ ջերմաստիճանի փոփոխությունները, ինչպես նաեւ մթնոլորտային ճնշման փոփոխությունները, արեգակի ակտիվության մեծացումը եւ այլն, դրանք կարող են տեսականորեն դրդիչ դեր ունենալ, այսպես կոչված տրիգերի ազդեցություն ունենալ արդեն երկրի ընդերքում հասունացած ու նախապատրաստված երկրաշարժի մի փոքր արագացմանը, բայց օդերեւութաբանական ֆակտորների փոփոխությունների եւ երկրաշարժի կայացման միջեւ ուղղակի կապ չկա: Այսինքն՝ եղել են երկրաշարժեր, որոնցից առաջ, այո, օդի ջերմաստիճանը կտրուկ բարձրացել է եւ այդպիսի փաստեր կան՝ մասնավորապես Սպիտակի երկրաշարժը: Բայց դա չի նշանակում, որ հակառակ կապը նույնպես գործում է, այսինքն՝ օդի ջերմաստիճանի ցանկացած բարձրացում կարող է բերել երկրաշարժի:

– Իսկ ինչպիսի՞ն է ընթացիկ սեյսմիկ վիճակը:

– Այսօրվա սեյսմիկ քարտեզի դրությամբ մենք որեւէ վտանգ չենք սպասում:

– Այս տարվա սկզբին ցնցումներ չե՞ն եղել արդյոք, կամ առաջիկայում չե՞ն սպասվում:

– Թույլ ցնցումներ եղել են եւ լինելու են, կա որոշակի սեյսմիկ ֆոն, այսինքն՝ թույլ երկրաշարժերի ֆոն, ցնցումների որոշակի քանակություն, որոնք եղել են, կան ու լինելու են, սակայն որեւէ վտանգ չենք տեսնում անհանգստանալու ու խուճապի մատնվելու:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

194 - 2004

Բարեկամավանը Հայաստանում է, բայց չունի բարեկամ

Կյանքը սահմանամերձ հայ գյուղում

– Հնար չկա ապրելու։ Տանը ոչ մի բան չունեմ։ Ի՞նչ եմ ուտում։ Հնար չկա ապրելու,- ասում էր Սուրեն բիձեն։

Ութսունին մոտ ծերուկը քմծիծաղ տվեց, խոնարհեց գլուխը։ Նրա բաց դեղնավուն ու ծանծաղ մազերի խորքում՝ գանգի հետնամասում, սպի էր։

93-ի գիշերը թուրքերը առեւանգել են Սուրեն բիձուն։ Իր տնից։

- Ինը օր պահեցին։ Լա՞վ ծեծեցին։ Հետո փոխանակեցին։ Բուժվելու համար ինչ կար-չկար՝ ծախեցի։

Սուրեն բիձեն ծխեց։

- Երկու տարի մնացի մենակ։ Ամուսնացա։

Սուրեն բիձեն ծխեց։

- Հնար չկա ապրելու,- անդադար կրկնում էր ծերուկը։

Ձմեռային կեսօրվա տաքին բարեկամավանցիները գյուղապետարանի մոտ խոսում են քաղաքականությունից, իրենց դարդ ու ցավից։

Սերյոժա Վիրաբյանը սպանվել էր շարքացանի վրա՝ իր հողը մշակելիս։ Ադրբեջանցի նշանառուն կրակել է մոտակա բարձունքից՝ Սերյոժայի ճակատին։ Գյուղում մնացել է որդին։

Էդիկ Ալավերդյանը սպանվել է ականի պայթյունից՝ իր հողը մշակելիս։ Գյուղում մնացել է միայնակ կինը, դուստրերն ամուսնացել են, որդին հոր զոհվելուց հետո տեղափոխվել եւ բնակվում է Նոյեմբերյանի շրջանի մեկ այլ գյուղում՝ թուրքի սահմանից ու սպանության վայրից քիչ հեռու։

Մարտիկ Միքայելյանը սպանվել է իր խոտհարքում՝ խոտհնձին։ Մարտիկի եւ նրա երկու որդիների ու մեկ այլ համագյուղացու վրա կրակել են ադրբեջանցիները, երբ հնձվորները նստել են շունչ քաշելու։

Խալաթ Միքայելյանը կարտոֆիլ հանելիս հանդիպում է թշնամու ցանած ականին։ Խալաթը կորցնում է ոտքը։ Երեւանում պրոտեզավորում են։ Պակասությունը, անտարբերությունը «ուտում» են նրա հոգին, այսօր Խալաթը հոգեկան հիվանդ է, ապրում է սարսափի պայմաններում, ամբողջ օրը հայհոյում է։

Գյուղի միակ հեռախոսը փոստում է՝ 2-28-74։ Երկուսը հուշում է, որ Բարեկամավանը Նոյեմբերյանի շրջանն է, այսօր՝ Տավուշի մարզը։ Եթե այս միակ հեռախոսը չի աշխատում, ուրեմն վերանում է Բարեկամավանի եւ աշխարհի միջեւ կապը։ Օրինակ, համայն Ռուսիո մայրաքաղաք Մոսկվայում բնակվող նախկին հողագործ բարեկամավանցին պետք է զանգահարի այս հեռախոսահամարով, «Արմենտելի» աշխատակցուհուն խնդրի ձայն տալ ծերունի ծնողներին, կանչել հեռախոսի մոտ։ Գյուղացիները հեռախոսի հարցով դիմել են կապի եւ տրանսպորտի նախարարին։ Պատկերացնո՞ւմ եք, նախարար Մանուկյանն արձագանքել է նամակին, պատասխանել, որ «ձեր գյուղում գոնե մեկ հեռախոս կա, մինչդեռ Հայաստանի տասնյակ գյուղերում չկա եւ ոչ մի հեռախոս»։ Այսպես հարցը «լուծում» է ստացել, եւ բարեկամավանցիները հեռախոսի հարցով այլեւս որեւէ մեկին չեն դիմի։

Չեն սիրում, երբ թղթակցության մեջ շատ են թվերը։ Բայց մայրաքաղաքից ավելի քան 200 կմ հեռու, դարավանդի անտառապատ փեշերին ծվարած եւ ուղիղ ադրբեջանական սահմանապահների նշանառության տակ գտնվող Բարեկամավանի պարագայում պետք է դիմել թվերին, անել համեմատություններ, այլապես ավելի լավ անհնար է ընթերցողին պատմել կործանվող հայ գյուղի մասին։ Ամենաարմատական լավատեսներն անգամ, եթե գոնե մեկ անգամ եղել են այս գյուղում, կարող են ականատես լինել կործանվող հայ գյուղի։

Խորհրդային Միության փլուզման օրերին գյուղն ուներ 220 ծուխ, ավելի քան հազար բնակիչ։ Հունվարի 3-ին, երբ մենք Բարեկամավանում էինք, միայն 100 տնից էր ծուխ բարձրանում, գյուղում մնացել է 430 բնակիչ, որից 230-ը՝ թոշակառու։

2002 թ. ընթացքում Բարեկամավանում չի եղել եւ ոչ մի հարսանիք, ծնվել է երեք երեխա, մահացել տասը մարդ։ 2001 թ. Բարեկամավանում ծնվել է երկու երեխա, մահացել տասը մարդ։

Լավ, բարի ժամանակներում Բարեկամավանի դպրոցն ուներ 240 աշակերտ, այսօր ունի 40։ Տասնամյա դպրոցի յուրաքանչյուր դասարան ունի 2-5 աշակերտ։ Վերջին անգամ Բարեկամավանում եղել էի 99-ին։ Այդ ժամանակ դպրոցն ուներ 62 աշակերտ։ Մանկապարտեզը փակվել է 90 կամ 91 թ.։ 2003 թ. ուսումնական տարում առաջին դասարան չի լինի, որովհետեւ գյուղում 6 եւ 7 տարեկան երեխաներ չկան։ Առաջին դասարան չի լինի նաեւ 2004 թ.։ Մարդիկ հեռանում են գյուղից, Բարեկամավանը սարսափելի անուշադրության է մատնված, Բարեկամավանը չունի բարեկամ։

- Ամենակարեւորը դպրոցն է։ Բավական է դպրոցը փակվի, եւ վե՛րջ Բարեկամավանին։ Այսօր գյուղը պահողը այս 40 աշակերտներն են, պետք է այնպես անենք, որ դպրոցը չփակվի,- ասում է գյուղապետ Հովիկ Ղարաքեշիշյանը։

Տրանսպորտային կապը Բարեկամավանից աշխարհի մյուս մասերի հետ իրականացվում է շաբաթական մեկ անգամ՝ ուրբաթ օրերին։ Նոյեմբերյան-Բարեկամավան ավտոբուսի վարորդն ակնհայտորեն դժգոհ է, ուղեւորների պակասը չի արդարացնում 33 կիլոմետրանոց երթուղին։ Սրան գումարվում է ճանապարհի վատ վիճակը։ Հեռախոսի խնդրից հետո անիմաստ է ճանապարհի հարցով դիմել տրանսպորտի եւ կապի նախարարին։

Ռադիոյի մասին 15 տարեկանից փոքրերն աղոտ պատկերացում ունեն։ Գյուղում ռադիո չկա 1992 թվականից։ Հայրենիքի ցավերով տառապող Արշակ Սադոյանի եւ մյուս երեսփոխանների ձայնը բարեկամավանցիները լսում են հանրային եւ «Պրոմեթեւս» հեռուստաընկերություններով։ «Երեւակ» հասարակական կազմակերպության նախագահ Անդրանիկ Վերանյանի միջամտությամբ եւ «Փրկեցեք երեխաներին» կազմակերպության ֆինանսական օժանդակությամբ գյուղում տեղադրված արբանյակային կապի շնորհիվ հնարավոր է դիտել ռուսական HTB հեռուստաընկերության ծրագրերը։ Մեկ ամսից ավելի Բարեկամավանը մամուլ է ստանում՝ մեկական օրինակ **«Ազգ»**, «Հայաստանի Հանրապետություն», «Առավոտ» եւ «Հայոց աշխարհ» օրաթերթեր։ «Շեն» կազմակերպությունը հոգացել է այս ծախսերը, եւ մինչեւ տարեվերջ գյուղացիներն ամեն օր հնարավորություն կունենան թերթեր կարդալ։

- Գյուղացիները գալիս են գյուղապետարանից թերթերը տանում տուն, կարդում, հետ բերում,- ասում է գյուղապետի տեղակալը։

Կարող ենք ասել, որ Բարեկամավանում չկա տեղեկատվության վակուում։ Փոխարենն անսահման չափերի է հասնում անտարբերությունն այս գյուղի հանդեպ, արտագաղթն ամեն օր մաշում է Բարեկամավանը։ Գյուղն ունի 14 կմ ընդհանուր սահման ադրբեջանական երեք խոշոր գյուղերի՝ Քամառլուի, Ղայմախլուի եւ Ստամբեգլուի հետ։ Այս երեք գյուղերում բնակչության ընդհանուր թիվը մոտ 22 հազար է։ Գյուղացիների ուժերով անհնար է պահել Բարեկամավանի եւ Ադրբեջանի միջեւ 14 կիլոմետրանոց սահմանը։ Հայկական բանակն ամուր կանգնած է սահմանի երկարությամբ։ Բայց եթե այսպես շարունակվի քար անտարբերությունը գյուղի հանդեպ, ապա հայ զինվորի համար չափազանց դժվար կլինի հսկել սահմանը։ Հողը տեր ունենա, այլապես դժվար է առանց տիրոջ, հողին կանգնած գյուղացու հող, սահման պաշտպանել։

- Այստեղ մենք սահման ենք պահում, ոչ թե բնակվում։ Գյուղում մնացել են 10-15 երիտասարդներ, որոնք գյուղամիջում պարապությունից զռուցում են։ Մեր գյուղը սահմանամերձ չէ, այլ՝ սահմանապահ,- ասում է գյուղապետ Հովիկ Ղարաքեշիշյանը։

Ամենաբարձրաստիճան պաշտոնյան, որ երբեւիցե եկել է Բարեկամավան, եղել է պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը։ Գյուղացիները հիշում են, որ դա 1995 թվականին էր։ Ընտրություններից նախաշեմին գյուղ են ժամանում քարոզիչները եւ մարդկանց խելք սովորեցնում, թե հատկապես ում օգտին պետք է քվեարկել։

Մինչդեռ Բարեկամավանում ընտրություններից բացի գոյություն ունի շատ ավելի կարեւոր խնդիր՝ ինչպե՞ս ալյուր գնել, ինչպե՞ս հաց գնելու փող գտնել։ Սահմանապահ այս գյուղում ապրուստի հիմնական միջոցն անասնապահությունն է։ Ցավոք, անասնագողությունն ինչպես այս, այնպես էլ Նոյեմբերյանի շրջանի Կոթի, Դովեղ եւ Բերդավան սահմանամերձ գյուղերում դարձել է սովորական երեւույթ։ 1999 թվից սկսած Բարեկամավանում գրանցվել է անասնագողության 14 դեպք, վերջինը՝ 2002 թ. նոյեմբերին։ Վոլոդյա Անտոնյանի ութ այծերի գողությունից հետո նա եւ կինը զրկվել են գոյությունը քարշ տալու վերջին հնարավորությունից։ Անասնագողության հետքերն ինչպես այս, այնպես էլ մնացած դեպքերում տանում են Ադրբեջան։

Բարեկամավանում 92-ին ցանվել է 230 հա հացահատիկ, մեկ տարի անց՝ 200 հա, իսկ 94-ին՝ 120։ 1999 թ. չի ցանվել եւ ոչ մի հեկտար, այս տարի՝ ցույց կտա ժամանակը։ Թուրքերի կրակոցների տակ հնարավոր չէ աշխատել, ասում են գյուղացիները։

Կոմբայնն են վառում, տրակտորն են վառում, շարքացանի վրա մարդու սպանում, հնձվորին սպանում։ Մարդիկ չեն ուզում սպանվել։

- Անհրաժեշտ է մի քանի տասնյակ մշտական աշխատատեղ, որպեսզի գյուղը շնչի, այլապես այստեղ մարդ չի մնա,- ասում է գյուղապետը։

Բարեկամավանն ունի բյուջետային երկու տասնյակ աշխատատեղ՝ դպրոց, գյուղապետարան, բուժկետ, որտեղ աշխատող քույրն ստանում է 4.000 դրամ։ Լավ է, գոնե վերջին մի քանի տարիներին 220 թոշակառուները, դպրոցի ուսուցիչները, գյուղապետարանի մի քանի աշխատողները, «Արմենտելի» երկու աղջիկները, բուժկետի քույրն առանց ուշացման ստանում են իրենց հասանելիք մի քանի հազար դրամը։

- Չնայած դժվարություններին, ժողովուրդը լավատես է եւ ակնկալում է կառավարության ուշադրությունը,- ժպտում է գյուղապետը։

Բարեկամավանի մշակույթի միհարկանի տունը փլվում է, փլվում է նաեւ միհարկանի գյուղապետարանի տանիքը, ճանապարհներին փոսեր են։ Հիմա ձյունը հարթեցրել է գյուղից դուրս բերող ոլորապտույտ ճանապարհը։ Գյուղապետը, նրա տեղակալը եւ երեք երիտասարդներ, որոնք հավանաբար ամեն օր ժամանակ են սպանում գյուղապետարանի միհարկանի շենքի մոտ, ասացին, որ կնայեն մեքենայիս հետեւից մինչեւ վերջին ոլորանը։ Թեեւ դժվարությամբ, բայց մեքենան հաջողությամբ հաղթահարեց ձյունածածկ ոլորանները։

Սարի գագաթից երկու ձեռքով հրաժեշտ տվեցի գյուղապետին, տեղակալին, երեք երիտասարդներին, թեեւ նրանք բարձրից չէին երեւում։ Ձյունե սավանը կիսով չափ ծածկել է ճանապարհը, անտառապատ փեշերին ծվարած Բարեկամավանը։ Հրաշալի է Բարեկամավանը՝ բարձրից։ Ոլորապտույտ ճանապարհն իջնում է դեպի դարավանդ։ Ոչ ոք չգիտի գյուղի ստույգ պատմությունը. 350, 450 կամ 700 տարեկան է։ Հաստատ է, որ 1918-20 թթ. թուրքերը երեք անգամ հրդեհել են գյուղը, կողոպտել, հեռացել։ Չկա եկեղեցի։ Գյուղի վերեւում մի մատուռ կար, մի քանի տասնյակ սրբաքարեր՝ խոյի գլուխներով։ Այս կողմերում չեն նեում քրիստոնեական տներ, այստեղ մարդիկ ապրում են հեթանոս Հայաստանի հավատալիքներով։

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Բարեկամավան-Երեւան

Դանիական կազմակերպությունը Հայաստանում

«Առաքելություն Արեւելքին», այսպիսի խորագրի ներքո է գործում Հայաստանում դանիական կազմակերպությունը, որի հիմնադիրներն են հայր եւ որդի Ռենե եւ Քիմ Հարցներները։ Նրանց կենտրոնը Կոպենհագենում է։ Հայրը բիզնեսի մեջ է ներգրավված, որդին գործնական բժշկությամբ է զբաղվում։ Հայաստանն էր առաջին երկիրը, որտեղ նրանք իրականացրին իրենց ծրագրերը։ Երեւանում այդ կազմակերպության ներկայացուցչության տնօրենն է Գրեեմ Գլովերը։ Հայաստանում «Խճանկար» ծրագիրն է ղեկավարում Դենիս Լոուգը։ Նա էլ ներկայացրեց իրենց գործունեությունը Հայաստանում։ Բոլոր ծրագրերը համաձայնեցված եւ մշակված են Հայաստանի համապատասխան նախարարությունների հետ։ 1993 թ. իրենց առաջին առաքելությունը կապված սննդի բաշխման հետ կատարեցին Սյունիքում։ Նույն Սյունիքում Հայաստանի առողջապահության նախարարության հետ համատեղ երկրորդ ծրագիրն իրականացրին։ Դա առաջնահերթ բուժօգնությունն է, որի մեջ մտնում է բուժկետերի կառուցումը, պոլիկլինիկաների վերանորոգումը, բուժանձնակազմի վերապատրաստումը։ Իսկ գլխավորը, որ Հայաստան է առաքվում դեղորայք, որը մատչելի գներով կարիքավորներին է հատկացվում։ Հիմնականում այս ծրագիրը մարզերում է իրագործվում։ Կազմակերպությունը շարունակում է իր գործունեությունը Մեղրիում, Կապանում։ Նմանատիպ աշխատանք Սիսիանում արդեն կատարել են։ Աշխատանքներ են տարվում նաեւ կրթական բնագավառում։ 4,5 տարի այն ընթանում է։ Հիմնականում այդ ծրագիրը նախատեսված է այն երեխաների համար, ովքեր դժվար են ընկալում առարկաները եւ հատուկ կրթական մոտեցման կարիք ունեն, կամ էլ այն երեխաների, ովքեր ինչ-ինչ պատճառներով կրթական համակարգից դուրս են մնացել։ Ծրագրի մեջ է մտնում նաեւ ուսուցիչների վերապատրաստումն այս կարգի երեխաների հետ աշխատելու համար։ ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության հետ նոր ուսումնական ծրագիր է ստեղծվել, որը ներառում է նոր մեթոդներ, նոր մոտեցումներ ուսումնական դժվարություններ ունեցող երեխաների համար։ Ծրագիրն իրականացվում է Հայաստանի 5 մարզերում եւ Երեւանում, մասնավորապես Նուբարաշենում։ Դրա հետ սոցիոլոգիական կարգի օգնություն է տրվում։ Հատուկ օժանդակ դպրոցների աշակերտներին հագուստով են ապահովում, դպրոցների եւ սանհանգույցների վերանորոգմանը ֆինանսներ են տրամադրում։ Կազմակերպությունն ընդլայնել է իր գործունեության դաշտը եւ տարբեր երկրներում մասնաճյուղեր է ստեղծել։ Ինչպես եւ կազմակերպության անվանումն է հուշում, ծրագրերն արեւելյան երկրներում են իրականացվում, հիմնականում՝ նախկին Միության երկրներում։ Այժմ փոքր ծրագրեր են տարվում Աֆղանստանում, Մոնղոլիայում, Նեպալում։ Հակառակ իր սկզբունքների՝ կազմակերպությունը որոշ աշխատանքներ է կատարում Բուլղարիայում եւ Լեհաստանում։ Զարգացող երկրների հումանիտար աջակցումն է կազմակերպության նպատակը։

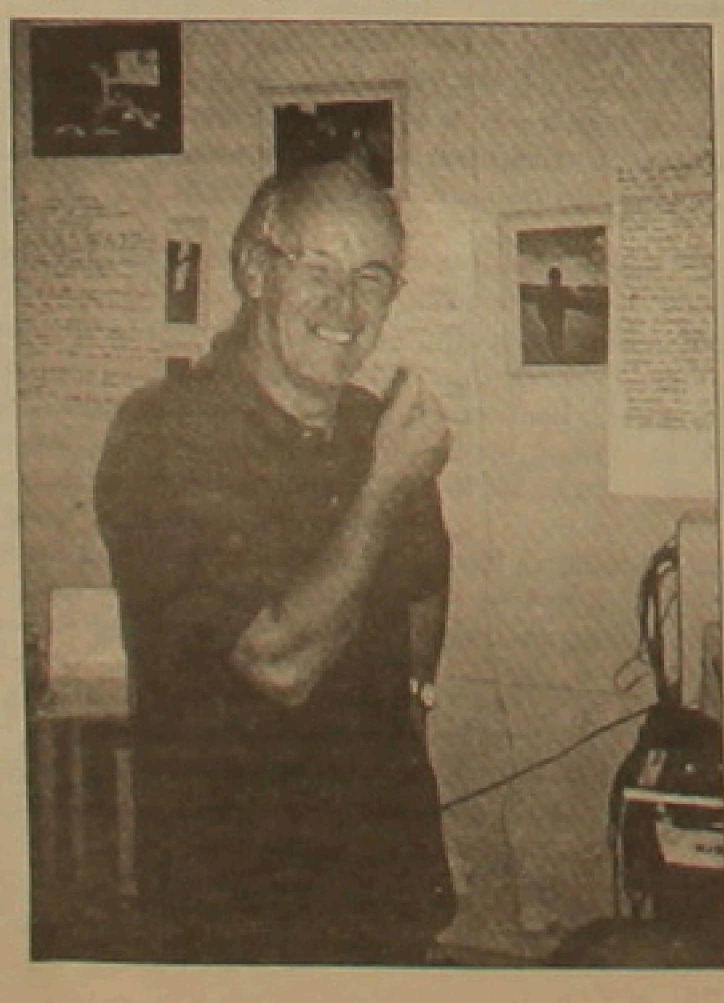

Դենիս Լոուգն ասում է, որ Հայաստանում աշխատելու տարիներին հասցրել է հայանալ, մնում է միայն Լոուգյան ազգանունն ընդունել։ Նրա հայերենը բավարարում է, որ նա ամենօրյա գնումներ կատարի խանութներից եւ երեխաներին ողջունի։

Իսկ այն հարցին, թե ինչո՞ւ է ծրագիրը կոչվում «Խճանկար», նա հետեւյալ պատասխանը տվեց։ Խճանկարի որեւէ մաս իրենից ոչինչ չի ներկայացնում։ Երբ միացնում ես մյուս մասնիկները՝ գեղեցիկ պատկեր ես ստանում։ Նույնը կարելի է վերագրել երեխաներին։ Աշխատելով երեխաների հետ, զգում ես, թե նրանք որքան գեղեցիկ են։

ԱԻԴԱ ԱՐՇԱԿՅԱՆ

Մինչ թուրքական իշխանությունները ընդառաջում են ԵՄ-ին, Պոլսո պատրիարքը դժգոհում է, որ թուրքահայերի անունն է շահարկվում

Չնայած թուրքական նորընտիր իշխանությունների բուռն ջանքերին, ինչպես նաեւ ԱՄՆ-ի եւ Անգլիայի ճնշումներին, Եվրամիության կոպենհագենյան գագաթաժողովը չբավարարեց Թուրքիայի պահանջները։ Կոպենհագենում եվրոպական երկրները որոշեցին ԵՄ-ին Թուրքիայի անդամակցության բանակցությունների համար վերջնաժամկետի նշանակման հարցը քննարկել 2004 թ. դեկտեմբերին։ Ընդ որում, դա պայմանավորվեց այնպիսի նախապայմաններով, ինչպիսիք են երկրում ժողովրդավարության եւ մարդու իրավունքի մակարդակի համապատասխանեցումը եվրոպական չափանիշներին, Կիպրոսի խնդրի կարգավորումը եւ ԵՄ-ի հետ ներդաշնակության օրենքների կատարելագործումը։

Ներդաշնակության օրենքները ԵՄ-ին Թուրքիայի անդամակցության առումով չափազանց կարեւոր են, որովհետեւ դրանց կատարելագործման պարագայում երկրում ժողովրդավարության զարգացման եւ մարդու իրավունքների ընդլայնմանը զուգընթաց բարելավվում է նաեւ ազգային փոքրամասնությունների վիճակը։ Ուստի բարելավումն էլ թուրքահայ համայնքի համար է կարեւոր, քանի որ դա հույն եւ հրեա փոքրամասնությունների թվին համայնքային սեփականություն ձեռք բերելու եւ այդ սեփականությունն առանց իշխանության միջամտության տնօրինելու իրավունք է տալիս նաեւ Թուրքիայի հայերին։

Ահա թե ինչու Թուրքիայում իշխող իսլամամետ «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի՝ ԵՄ-ի վերոհիշյալ գագաթաժողովի նախօրյակին եվրոպական երկրներ կատարած շրջագայություններին զուգընթաց թուրքական խորհրդարանը սկսեց քննարկել «Ազգային փոքրամասնությունների համայնքային սեփականության մասին» օրենքը։

Քննարկումը ենթադրում է օրենքի բարելավման թուրքական նորընտիր իշխանությունների պատրաստակամությունը։ Դա ինքնանպատակ չէ, թերեւս բխում է խնդրո առարկա օրենքի անկատարությունից։ Քանի որ դրա քննարկման նախաձեռնությունը պատկանում է թուրքական իշխանություններին, ուրեմն նրանք ընդունում են անկատարության հանգամանքը։ Թերեւս դրանով անուղղակիորեն արդարացնում է օրենքի կատարելագործումը որպես ԵՄ-ին անդամակցության նախապայման առաջադրելու եվրոպական երկրների արարքը։

Ի տարբերություն թուրքական իշխանությունների, պոլսահայոց պատրիարքարանը հոկտեմբերի 17-ի հաղորդագրությամբ, որ լույս է տեսել «Մարմարա» թերթի նույն օրվա համարում, օրենքի կատարելագործման անհրաժեշտությունն անհիմն է համարում եւ անհրաժեշտության մասին պնդումները պայմանավորում է թուրքահայերի դրությունը շահարկելու, ինչպես նաեւ ԵՄ-ին Թուրքիայի անդամակցությունը խոչընդոտելու որոշ շրջանակների դրսեւորումներով։

«Այս շրջանակները, ասվում է հաղորդագրության մեջ, որոնք ե՛ւ ներսում, եւ թե՛ դրսում ուզում են արգելք լինել ԵՄ-ին Թուրքիայի անդամակցությանը, մեր համայնքի մասին հանիրավի եւ անհիմն պնդումներ են առաջ քաշում։ Քանիցս կրկնած լինելով հանդերձ, ուզում ենք հետեւյալի վրա ուշադրությունը հրավիրել բոլոր նրանց, ովքեր մեր համայնքը Մեջլիսի պատգամավորական ընտրությունների համար իբրեւ նախանյութ են օգտագործում, կամ արտասահմանում մեր անունը շահարկելով՝ անհիմն պնդումներ են առաջ քաշում։ Ցանկանում ենք հիշեցնել նրանց, որ թուրքահայերն իրենց երկրի հավասարիմ քաղաքացիներն են եւ քաղաքացիական իրավունքներից դուրս այլ պահանջ չունեն»։

Ըստ հաղորդագրության. «Թուրքահայությունը պախարակում է նաեւ այն շրջանակներին, որոնք կանխամտածված եւ անհիմն տվյալներով պնդում են, որ մեր համայնքն իբր ենթարկվում է ճնշման, հոռի վերաբերմունքի, ձուլման քաղաքականության, նույնիսկ բռնության եւ իրենց պնդումներով ուզում են մեր երկիրը նեղ կացության մատնել միջազգային հանրային կարծիքի աչքի»։ Հաղորդագրությամբ պատրիարքարանը ճիշտ չի համարում առանց իրենց արտոնության թուրքահայերի մասին տեղեկագրեր պատրաստելու եւ դրանք հրապարակ հանելու նախաձեռնությունը։

Ի դեպ, ինչպես թուրքահայերի, այնպես էլ Թուրքիայի ազգային մյուս փոքրամասնությունների իրավիճակի մասին տեղեկագրերը պատրաստվում են եվրախորհրդարանում եւ եվրահանձնաժողովում։ Իսկ ԵՄ-ը Թուրքիային նախապայմաններ առաջադրելիս հենց այդ տեղեկագրերով է առաջնորդվում։ Քանի որ թուրքական իշխանություններն օրենքների կատարելագործման հարցում ընդառաջում են ԵՄ-ին, ուրեմն նրանք եւս տեղեկագրերի հետ հաշվի են նստում։ Սա հիմք է տալիս ենթադրելու, որ տեղեկագրեր պատրաստելու նախաձեռնությունը քննադատելիս պետք է քննադատել նաեւ ԵՄ-ին եւ նրա պահանջներն ընդառաջող թուրքական «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության կառավարությանը։ Այլապես, ե՛ւ տեղեկագրերը, ե՛ւ դրանց պատրաստման նախաձեռնությունն ինքնաբերաբար կվերագրվի հայկական սփյուռքի այսպես կոչված հակաթուրքական գործունեությանը։

Հարցը սակայն այդ տեղեկագրերը չեն, այլ պոլսահայոց պատրիարքի այցելությունները եվրոպական մի շարք մայրաքաղաքներ եւ հանդիպումներում բացի թուրքահայերից նաեւ հույների, հրեաների, ասորիների ու քաղդեացիների անունից հանդես գալու նրա նախաձեռնությունը։ Այդ մասին «Յառաջ» թերթի նոյեմբերի 30-ի համարում նշել է ինքը՝ պատրիարք սրբազանը։

Թուրքիայի հույները եւ հրեաները ի՞նչ վերաբերմունք են ցույց տվել պատրիարքի նախաձեռնությանը, չգիտենք։ Ինչ վերաբերում է ասորիներին եւ քաղդեացիներին, ապա նրանք, ինչպես այդ մասին դեկտեմբերի 18-ի համարում տեղեկացնում է թուրքական «Օզգյուր գյունդեմ» թերթը, եվրամիություն են դիմել, որպեսզի Թուրքիան վերականգնի նրանց Լոզանի պայմանագրից բխող իրավունքները։

Ըստ թերթի, ասորիների եւ քաղդեացիների միության նախագահ Ֆիքրի Աիոն հայտարարել էր, որ այն իրավունքները, որոնք նախատեսված են Լոզանի պայմանագրով, եթե վերականգնվելու լինեն, ապա իրենք պատրաստ են Թուրքիայում կազմակերպել մայրենի լեզվով ուսուցում եւ կատարել հրատարակություններ։ Այնուհետեւ նա ասել է. «Ասորերեն ուսուցումը Թուրքիայի Հանրապետության առաջին տարիներին այն էլ շատ կարճ ժամանակահատվածում թույլատրվեց միայն եկեղեցիներում ժամերգություն կատարելու համար։ Սակայն դա էլ արգելվեց»։ Աիոն գտնում է, որ Թուրքիան առ այսօր չի ճանաչում ասորիների ազգային ինքնությունը։ Այդ իսկ պատճառով խուսափել է Լոզանի պայմանագիրը կիրառելուց եւ շարունակում է խուսափել։ Մինչդեռ ասորերենը որպես մայրենի լեզու համայնքային դպրոցներում դասավանդվում է Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում, Իրաքում, Սիրիայում, չհաշված եվրոպական երկրները՝ ԱՄՆ-ը եւ Ավստրալիան։ «Միակ երկիրը, ընդգծում է Աիոն, որտեղ ասորիները զրկված են մայրենի լեզվով ուսուցման իրավունքից, Թուրքիան է»։

Այս ամենից հետո մնում է ավելացնել, եթե պատրիարք սրբազանը ճիշտ չի համարում թուրքահայերի անունով տեղեկագրեր պատրաստելու եւ դրանք հրապարակ հանելու նախաձեռնությունները, ուրեմն ամենեւին ճիշտ չպետք է համարվի նաեւ Եվրոպայում ոչ միայն թուրքահայերի, այլեւ Թուրքիայի ոչ մահմեդական բոլոր համայնքների անունից հանդես գալու նրա նախաձեռնությունը։ Համենայն դեպս, ասորիներն ու քաղդեացիները պնդում են, որ Թուրքիան ոտնահարում է Լոզանի պայմանագրով նրանց տրված իրավունքները։ Այս պարագայում պնդումներն, ինչ խոսք, ամուր հիմք ունեն, իսկ նպատակն այդ իրավունքների վերականգնումն է։ Պատահական չէ, որ նրանք իրավունքների վերականգնման խնդրանքով ԵՄ-ին են դիմում։

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Շարոնին կասկածում են խարդախության մեջ

Իսրայելի դատախազությունը Հարավաֆրիկյան Հանրապետության արդարադատության նախարարությանը հարցապնդում է ուղարկել վարչապետ Արիել Շարոնի եւ նրա երկու որդիների ֆինանսական գործառնությունների քննության շրջանակներում։ «Հաարեց» թերթը հաղորդում է, որ խոսքը Շարոնի եւ ՀԱՀ քաղաքացի Սիրիլ Կեռնի կապերի մասին է։ Վերջինս 1,49 մլն դոլար է հատկացրել Շարոնի 1999 թ. ընտրարշավը ֆինանսավորած ֆիրմայի պարտքը մարելու նպատակով Շարոնի վերցրած բանկային վարկի ապահովման համար։

Քննության ընթացքում կասկածներ ծագեցին, որ Շարոնը ոչ միայն խախտել է նախընտրական արշավի ֆինանսավորմանն առնչվող կուսակցական օրենքը, այլեւ գիտակցաբար մոլորության մեջ է գցել ոստիկանությանն ու վերաքննիչներին, ինչպես նաեւ մասնակից է խարդախության ու կաշառակերության։

2001 թ. հոկտեմբերին հրապարակված տվյալների համաձայն, 1999 թ. մայիսին «Լիկուդի» ներկուսակցական ընտրությունների ժամանակ Շարոնը 5,9 մլն շեքել է ստացել իր փաստաբանի հիմնած Annex Research ընկերությունից։

Գումարը վերադարձնելու համար հարկ եղավ բանկից փոխառություն վերցնել, որի ապահովմանն ուղղված 1,49 մլն դոլարը հայթայթվեց անհայտ հանգամանքներում։

Վարչապետ Շարոնն ու իր որդիներն առայժմ որեւէ ձեւով չեն մեկնաբանել դատախազության հարցապնդումը։ «Հաարեց» թերթի թղթակցի հարցին ի պատասխան, Սիրիլ Կեռնը հավաստել է Շարոնի հետ իր շփումների փաստը, սակայն հրաժարվել է պատմել իրենց համատեղ ֆինանսական գործառնությունների մասին։

Պ. Ք.

ԻՐԱՔՅԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄ

Թուրքիան կրկնապատկել է զորքերն Իրաքի հյուսիսում

Ասոշիեյթեդ պրես գործակալության հաղորդման համաձայն, Իրաքի հյուսիսում Թուրքիան կրկնակի ավելացրել է իր զորքերի թվակազմը, հասցնելով 12 հազարի։ Գործակալության տվյալներով, արդեն վաղուց մի քանի հազար թուրք զինվորներ են տեղաբաշխված Իրաքի հյուսիսային՝ քրդաբնակ շրջաններում։ Թուրքական զորաբաժնի խոշորացման նպատակն է ցուցադրել, որ հակաիրաքյան պատերազմի դեպքում Թուրքիան թույլ չի տա քրդական պետության ստեղծում։

Թուրքական հետախուզության անանուն աղբյուրներից մեկը հայտնել է, որ հավելյալ ռազմական ուժը հիմնականում կազմված է սահմանային դյուրաշարժ ստորաբաժանումներից։ Անհրաժեշտության դեպքում դրանք կարող են շարժվել դեպի Իրաքի խորքերը։

Առկա են պատերազմի նախապատրաստության նաեւ այլ նշաններ։ Իրաքի սահմանից ոչ հեռու գտնվող Ինջիրլիքի օդային ռազմակայան են ուղարկվում կենսաբանական եւ քիմիական զենքերի հակաթույներ։ Այնտեղ ստեղծվում են հոսպիտալներ։ Գեներալ-մայոր Բեքիր Կալյոնջուն երկուշաբթի երեկոյան Թուրքիայի խորհրդարանում ելույթ ունենալով պահանջեց շուտափույթ որոշում ընդունել ԱՄՆ-ի կողմից թուրքական ռազմակայանների օգտագործման հարցի առթիվ, ընդգծելով, որ հապաղումը կարող է վնասել թուրք-ամերիկյան հարաբերություններին։

Թուրքիայի կառավարությունը որոշման ընդունումը հետաձգում է, մինչեւ որ հայտնի դառնա ՄԱԿ-ի դիրքորոշումն Իրաքի պատերազմի առնչությամբ։ Իսկ ԱՄՆ-ը մտահոգված է թուրքական ռազմակայանների օգտագործմանը վերաբերող թուրք-ամերիկյան պայմանագրի որոշ դրույթներից, որոնց համաձայն ամերիկացի զինվորականները թուրքական ռազմականոններում պարտավոր են ենթարկվել Թուրքիայի օրենքներին։ Մամուլի հրապարակումներից հայտնի է դարձել, որ ԱՄՆ-ը Թուրքիայից թույլտվություն է խնդրել ռազմակայաններում տեղաբաշխելու մինչեւ 80 հազար զինծառայողների։

ՀԱԿԱԱՀԱԲԵԿՉԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Լարվածություն ԱՄՆ-Պակիստան հարաբերություններում

Աֆղանստանի սահմանի մոտ օրերս ամերիկյան եւ պակիստանյան զորքերի միջեւ տեղի ունեցած բախումները զգալիորեն խորացրին ԱՄՆ-ի եւ նրա դաշնակից Պակիստանի առանց այդ էլ բարդ հարաբերություններում տիրող անորոշությունը, հարցականի տակ դնելով հակաահաբեկչական պայքարի հաջողությունը։

Իրավիճակն էլ ավելի կբարդանա, եթե ամերիկացիները պատերազմ սկսեն Իրաքի դեմ։ «Լիբերասիոն» թերթն ընդգծում է, որ նախագահ Փերվեզ Մուշարաֆի կողմից հակաթալիբյան պատերազմի մեջ ներքաշված պակիստանցիների մեծ մասը հակաիրաքյան պատերազմն արդեն իսկ համարում է իսլամի դեմ ուղղված երկրորդ պատերազմ։

Ամերիկա-պակիստանյան հարաբերություններում ներկայիս լարվածության գլխավոր պատճառն «Ալ Ղաիդայի» անդամների որոնումն է Պակիստանի տարածքում։ Դեկտեմբերի 29-ին աֆղանա-պակիստանյան սահմանի մոտերքում բեն Լադենի հետեւորդների որոնման համատեղ գործողությունների ընթացքում պակիստանցի պարեկներից մեկը գլխից վիրավորեց ամերիկացի մի զինվորի։ Ի պատասխան, ամերիկյան օդուժը ռումբ նետեց այն մեդրեսեի վրա, որտեղ ենթադրաբար թաքնվել էին խռովարար դաշնակիցները։

Միջադեպից հետո ամերիկացիները մեղադրեցին Պակիստանին, թե չի կարողանում վերջ դնել իր տարածքից Աֆղանստան թափանցող եւ այնտեղ ամերիկացի զինվորներին գնդակոծող թալիբների եւ «Ալ Ղաիդայի» մարտիկների գործողություններին։ Արեւմուտքի հետախուզական որոշ ծառայություններ պնդում են, թե թալիբ առաջնորդ Ջալալուդդին Հաքանին թաքնվում է Պակիստանում, որտեղից հարձակումներ է կազմակերպում ամերիկացիների դեմ։ Այլ աղբյուրների համաձայն, Ուսամա բեն Լադենը եւս Պակիստանում է իր զորքերի մի մասի հետ։

Բագրամի (Աֆղանստան) ռազմակայանում տեղաբաշխված ամերիկյան ուժերի խոսնակ Ստեֆեն Քլաթերը պնդում է, թե Պակիստանին հայտնի է իր տարածքում թշնամիների որոնմանն ուղղված ամերիկացիների գործողությունների մասին։ Մինչդեռ Պակիստանի արտգործնախարար Խուրշիդ Մեհմուդ Քասուրին նշում է. «Հենց սկզբից պարզ էր, որ մեր տարածքում պակիստանյան ուժերն են գործելու ըստ մեր որոշումների»։

Պակիստանում արդեն ամերիկացիների դեմ ուղղված ցույցեր են անցկացվում հակաիրաքյան պատերազմ թույլ չտալու պահանջներով։

Պ. Ք.

Հոգեւորի մարտադաշտում ինքնարժեքի սրբապիղծներ

Անժխտելի իրողություն է՝ հայի համար հայրենիքը հոգեւոր կառույց է: Հայի համար հոգեւորը գոյության հենասյուն է, ազգային լինելության սրբարժեք, ինքնության կենսավիշ եւ սա՝ բոլոր դարերում, բոլոր սերունդների համար:

Իսկ ինչպիսի՞ն է հոգեւորի այսօրվա վիճակը: Եկեք սթափ հավասարակշռությամբ դիտարկենք մեր հոգեւոր-մշակութային արժեհամակարգի, մեր մշակութային արժեքակիրների պատմաբարոյական այսօրվա կարգավիճակը:

Խոսքն անցումային շրջանի սոցիալական օբյեկտիվ եւ սուբյեկտիվ ցնցումների մասին չէ, այլ առավել սարսռեցուցիչ ու աղետաբեր հետեւյալ իրողությունների:

- Հայաստանից հեռացրել ենք Օհան Դուրյանին, Լորիս Ճգնավորյանին, յուրովի օտարել ենք Գոհար Գասպարյանին, Տիգրան Լեւոնյանին, Տիգրան Մանսուրյանին, արդեն լուսահոգի Հր. Մաթեւոսյանին, «սեւացնելով» ստառնում ենք հեռացնել Հովհ. Չեքիջյանին: Կա՛նգ առնենք: Խորհե՛նք: Ի՞նչ է սա. մեծ ինքնահրաժարումի «փիլիսոփայական» վիճա՞կ: Հմտորեն կազմակերպված ինքնաժխտո՞ւմ, ինքնափոշիացո՞ւմ, ազգի օժտվածության գենի եւ ազգային դիմագծի կազմալուծման «վա՞րք»: Սարսափելի է անգամ ձեւակերպումը:

Ուրիշ ի՞նչ կոչել, երբ սեփական ձեռքերով քանդում ենք ազգապահպան մեր հոգեւոր զրահ-տաճարը, սեփական ձեռքերով կտրում հայրենական ծիրանի ծառը (չնայած, թերուս գրչակի ցինիկ շուրթերից «մահախոսական» է հնչում երկիր մոլորակը հայ ազգի տոհմիկ-ազնվական արվեստով ցնցող Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախմբի մասին):

Սթափվե՛նք: Հասկանա՛նք, սեփական կամքով ու ցանկությամբ աղարտում ենք մեր ինքնության մերանն անխարդախ, թունավորում մեր բյուրեղ գենի բաղադրությունը: Մեր միջից դուրս մղելով, չեզոքացնելով, օտարելով մեր ոգու ուժակիր, ուժածին մշակութային տիտաններին՝ տկարացնում ենք մեր հոգեւոր հիմքն ու պատերը, մեր հոգեկառույցը, դրանով ճանապարհ բացում օտարաշունչ խորշակի առաջ, պղծում մեր հոգին ու մեզ, մեր սկիզբը, մեր արմատն ու տոհմը:

Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբը մեր ժողովրդի հավաքական հոգու ազնիվ լավաշ հացն է, մեր հիմնարժեքային «ոչ միայն հացիվ»-ը: Նա մեր երազանքի ըղձավոր-ուխտավորն է, մեր Կոմիտասն ու Նարեկացին է, մեր Եկմալյանն է, մեր «Ո՞վ հայոց աշխարհն» է, «Կռունկն» ու «Ուսկան ախպերը», մեր «Մոկաց Միրզան» է ու նաեւ Վերդին ու Գունոն, Բեթհովենն ու Գերշվինը...

Այդ սքանչելի մշակութային հավաքականությունը տասնամյակներով եղել է արշավի եւ այսօր էլ, հաղթահարելով հանապազօրյա հացի դժվարությունները, աշխարհի բարոյամշակութային Ավարայրներում սխրագործում է, մեկնում-մեկնաբանում մեր լինելիության հրաշքը՝ մնալով հայրենահամ մշակութային հզոր «Զորագունդ»: Նա մեր երկիր Նաիրին է, տասնամյակների քննությունը բռնած ազգային ձայնարանը:

Ցավով պիտի պարսավենք մի շարք խակ գրչակների, որովհետեւ նրանք իրավունք չունեն վիրավորելու մեր, ձեր, մեզնից յուրաքանչյուրի հայրենիքի ու պետության խորհրդանիշին՝ Նախագահին (անկախ նրա անձից), իրավունք չունեն հայոց մշակութային տիտանին վաստակի համար պարգեւած հուշամեդալի կամ կոչումի համար պարսավանքի ենթարկել պետության քայլը՝ դրանով սասանելով պետության հանդեպ ժողովրդի հավատը եւ վիրավորելով մեր սրբացած զավակների արյունն ու հիշատակը, վերջին տասնամյակի բազմահազար երիտասարդների դժվարին մանկությունը, մեր համահավաք զոհողությունները:

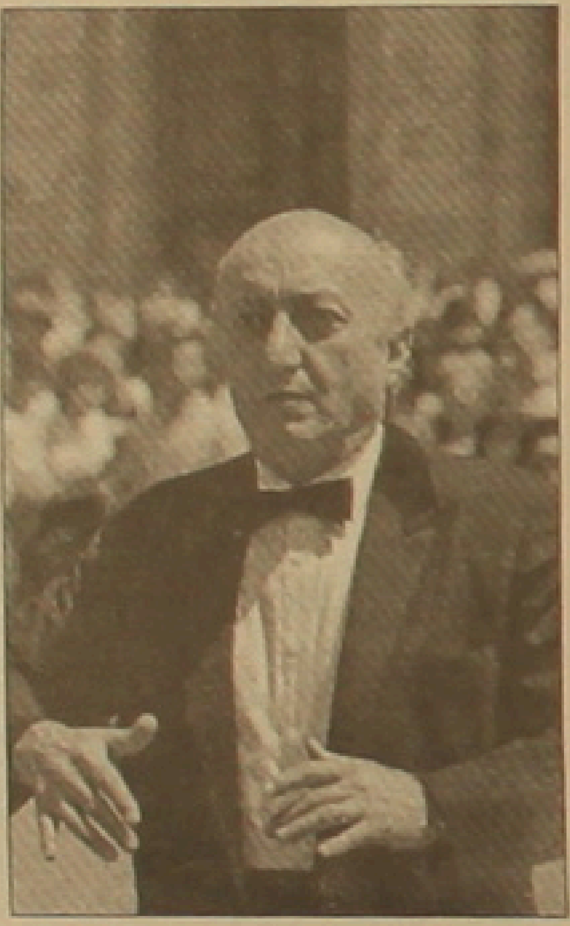

Եթե անհատի կյանքում կա անընդունելի մեղանչում, ապա դա համապատասխան ատյանների քննության իրավունքն է, ոչ թե թերուս գրչակի «կայացման» ստոր միջոցը:

Մասնագիտական թերգիտությամբ մոլորյալ որոշ «լրագրողների» պիտի խորհուրդ տանք. ժողովրդավարության բերած խոսքի, մտքի, իրավունքի ազատությունն ու արձակությունը լրագրողական անբարեկրթության, սեփական արմատները մերժելու սրբապղծության հետ չշփոթելու համար կարդացեք հայ եւ համաշխարհային գրականություն (Նարեկացի ու Գարսիա Լորկա, Ուիթմեն ու Չարենց, Բակունց ու Սեւակ...), լսեք Կոմիտաս ու Բեթհովեն, դիտեք Ռաֆայելի, Մ. Սարյանի, Մանեի ու Մինասի գեղանկարները:

Հավատացած ենք, որ մեծերի բարձր ու վսեմ մշակույթը կկրթի ձեր հոգիները, կընդարձակի ձեր մտքի եւ հոգու սահմանները, դրանով էլ հեռու կպահի ձեզ արժեքային ինքնաժխտումի նսեմ մտայնությունից, մեր մեծերին «սեւացնելով» «ինքնահաստատման» տկարողությունից եւ չկայացած «տաղանդի» ճանապարհին ստրկահաճ գործիք դառնալու արգահատելի վարքից:

Դեկտեմբերի 23-ը քո ծննդյան օրն էր, Մաեստրո: Ընդունիր հայ մտավորականության եւ ժողովրդի երախտագիտության տուրքն ու հարգանքը:

Պատի՛վ քեզ, Հովհաննես Չեքիջյան, խոնարհո՛ւմ քեզ: Քո ծննդյան պայծառ տոնի առթիվ շնորհավորում ենք համայն հայ ժողովրդին՝ մեր մշակութային անդաստանում քո ճառագուն ներկայության համար:

Դու ունկնդրելով քո արյան կանչին՝ մեծ դժվարություններով ժամանակին հաղթահարեցիր Ստամբուլների, Մոսկվաների ցեմենտբետոնե պատնեշները, հասար երազելի մայր հողին ու գամվեցիր Արարատին, ծառայեցիր մեզ:

Դու նվաճեցիր աշխարհի բոլոր նշանավոր բեմերը մեր հոգու, մեր տաղի պանծացումով: Դու մարսեցիր աշխարհի երաժշտական մշակույթները եւ ազգային ինքնարժեքի բարձր առաքինությամբ գլխից վեր սրբագրիր-արարատեցիր սեփականը՝ հայկականը՝ որպես Մաշտոցի սկզբնավորած պատմաքաղաքական գործի շարունակություն:

Քո սխրանքը հիացրեց ոչ միայն քո ժողովրդին, այլեւ համաշխարհային մեծագույն արվեստագետներին, ովքեր քո երգապնակում ու կենսամատյանում ամրագրեցին Հովհ. Չեքիջյանի ճառագուն ֆենոմենի հավերժությունը:

Քո ժողովուրդը քեզ պարգեւատրել է տասնյակ մեդալներով ու շքանշաններով, որպես իր ընտրյալ-պատվիրակի՝ քեզ բազմիցս վստահել է ինչպես նախկին Խորհրդային Միության, այնպես էլ ՀԽՍՀ Գերագույն խորհուրդների պատգամավորի պատիվն ու իրավունքը:

Դու այսօր էլ դեռ չես սպառել սեփական ժողովրդիդ հանդեպ քո ստեղծագործական պարտքը:

Դու պե՛տք է եւ պարտավո՛ր ես մնալ կանգուն՝ որպես ժողովրդիդ զտարյուն արժեքակիր, որպես մեր ոգու եւ ոգեղենի անհոգնել բեռնակիր-տրուբադուր:

Դարձյալ եւ կրկին շնորհավոր ծնունդդ, Ամենայն հայոց Մաեստրո Հովհաննես Չեքիջյան:

Հարգանքներով՝

Սիլվա Կապուտիկյան (բանաստեղծուհի, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս, ՀԽՍՀ պետ. մրց. դափնեկիր)

Ֆադեյ Սարգսյան (ՀՀ ԳԱԱ նախագահ)

Պարիս Հերունի (ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս, պետական մրց. դափնեկիր)

Գալուստ Գալոյան (ՀՀ ԱԱ ակադեմիկոս)

Լեւոն Անանյան (ՀՀ ԳՄ նախագահ)

Զորի Բալայան (գրող, հրապարակախոս, ՀԽՍՀ եւ ՍՍՀՄ մրց. դափնեկիր)

Պերճ Զեյթունցյան (գրող, հրապարակախոս, ՀՀ մրց. դափնեկիր)

Օֆելյա Համբարձումյան (ՀԽՍՀ ժող. արտիստ, պետ. մրց. դափնեկիր, կրկնակի շքանշանակիր)

Ռուբեն Մաթեւոսյան (ՀՀ ժող. արտիստ, պետ. մրց. դափնեկիր, պրոֆեսոր)

Ռուզան Ասատրյան (բանաստեղծուհի, հրապարակախոս)

Լեւոն Գալստյան (ՀՀ ԿԳՆ լեզվի պետական տեսչության պետ)

Ազատ Գասպարյան (Երիտ. պետ. թատրոնի գեղ. ղեկ., ՀՀ պետ. մրց. դափնեկիր, դերասան)

Նադյա Անտոնյան (բանասիրական գիտ. թեկնածու, «Մեսրոպ Մաշտոց» ԽՄԿ նախագահ)

Լիլիթ Հակոբյան (Չարենցի տուն-թանգարանի տնօրեն)

Աստղիկ Գեւորգյան (ՀՀ լրագրողների միության նախագահ)

Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբ

Ն. ԱՆՏՈՆՅԱՆ

ՓԱՐԻԶ

Ռոբեր Քեշիշյանի առաջին ֆիլմը՝ «Արամ»

Նոյեմբերի 27-ից Ֆրանսիայի կինոթատրոններում ցուցադրվում է կինոռեժիսոր Ռոբեր Քեշիշյանի առաջին լիամետրաժ ֆիլմը, որը կոչվում է «Արամ»: Ներկայումս Իսի լե Մուլինո քաղաքում բնակվող Ռոբերը կրթությամբ տնտեսագետ է, նաեւ՝ պատմության եւ արդի գրականության մասնագետ, սակայն 1986 թվականից աշխատում է կինեմատոգրաֆիայի ասպարեզում: Փարիզի «Աշխարհ» թերթը տեղեկացնում է, որ նա մասնակցել է մի շարք ֆիլմերի («Բոմարշե», «Կաշառք», «Տաքսի-2», «Աստերիքս եւ Օբելիքս», «Առաքելություն Կլեոպատրա» եւ այլն) ռեժիսորական աշխատանքներին:

«Արամ» ֆիլմի գաղափարն, անկասկած, վաղուց է մտահղացված, քանի որ Ռոբեր Քեշիշյանն ինքը Մեծ եղեռնից փրկված եւ Ֆրանսիայում ապաստանած հայ ընտանիքի զավակ է: Ֆիլմի հերոսը Հայ դատի պաշտպան Արամ Սարգսյանն է, որի դերը կատարում է Սիմոն Աբգարյանը: Մինչ ընտանիքն Արամին համարում է Արցախի պատերազմում զոհված, նա ափ է իջնում Հավրի նավահանգստում, որպեսզի զենք գնի: Գործարքը կանխվում է Ֆրանսիայի հատուկ ծառայությունների եւ Փարիզում Թուրքիայի դեսպանության աշխատակից Թալեաթի ուժերով: Վերջինիս դերակատարը հայտնի կինոռեժիսոր Սերժ Ավետիքյանն է:

Արամի կրտսեր եղբայր Լեւոնն (Մաթյո Դեմի) անդամալույծ է դարձել մի թուրք զինվորականի դեմ ձեռնարկած մահափորձից հետո: Հայրը՝ Միհրանը (Ալեն Մորտե), ընտանեկան այդ ողբերգության համար մեղադրում է Արամին, բայց ի վերջո ներում է նրան:

Ամերիկյան «սեւ» ֆիլմերի երկրպագու Ռոբեր Քեշիշյանը յուրովի է արծարծել ցեղասպանության եւ դրա խեղիչ հետեւանքների դժվարին թեման՝ մասնավորապես հակադրելով Փարիզի անձրեւոտ գիշերների կիսախավարը եւ հայ ընտանիքների խնջույքների լույսերը, հայտարարված պատերազմի բռնությունները եւ խանդաղատանքի զուսպ դրսեւորումները: Ֆիդայու խառնվածքի տեր Արամն անկարող է կրել հայրական անեծքը եւ փորձում է կանգնեցնել բռնությունների ալիքը, բայց իրադարձությունների ընթացքը դեմ է նրան: Թե Աբգարյանը եւ թե Ավետիքյանը համոզիչ ու հավաստի կերպարներ են ստեղծել:

Ֆիլմում նկարահանված այլազգի դերասանները, ի դեպ, հայերեն մի շարք բառեր են սովորել, որոնք բավական հաջող են արտաբերում: Արամի հայրը մարմնավորում է ֆրանսահայ համայնքի ավագ սերունդը՝ նրան բնորոշ մտահոգություններով: Ավանդապահ հայ համայնքի կյանքը ֆիլմում արտացոլված է վարպետորեն:

Արդարության եւ ազատության, ժողովուրդների ազատագրման ջատագով Ռոբեր Քեշիշյանն «Արամ» ֆիլմը նվիրել է իր ընտանիքին եւ թուրք հրատարակչուհի Այշե Նուր Զարաքոլուի հիշատակին:

Պ. Ք.

Սփիլբերգն իր աստղը կունենա Փառքի ծառուղում

Ամերիկացի հանրահայտ կինոռեժիսոր Սթիվեն Սփիլբերգի աստղը 2003 թ. առաջինը կտեղադրվի Հոլիվուդում գտնվող Փառքի ծառուղում: Այդ մասին հաղորդել է CNN հեռուստաընկերությունը՝ վկայակոչելով քաղաքի Առեւտրի պալատը: Նոր աստղի տեղադրման արարողությունը տեղի կունենա հունվարի 10-ին, Հոլիվուդի «Կոդակ» թատրոնի մոտ:

«Աստղային ծառուղու» նախագահ Ջոնի Գրանտի խոսքերով, Սփիլբերգը միայն 2002 թ. վերջերին է համաձայնել իր աստղի տեղադրմանը: «Մեզ համար շատ հաճելի է, որ նա համաձայնեց: Չէ որ կարող էր աստղ ունենալ դեռ 20 տարի առաջ», հայտարարել է Գրանտը:

Սփիլբերգն ընդհանուր առմամբ 3 «Օսկար» է ստացել. երկուսը՝ «Շինդլերի ցուցակի» բեմադրիչը եւ պրոդյուսերը լինելու, մեկը՝ «Շարքային Ռայանի փրկությունը» ֆիլմի ստեղծման համար: Այդ աշխատանքներից բացի, նա հայտնի է նաեւ «Յուրայի ժամանակաշրջանի զբոսայգի», «Ինդիանա Ջոնս», «Այլմոլորակայինը», «Ծնոտներ» ֆիլմերով:

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

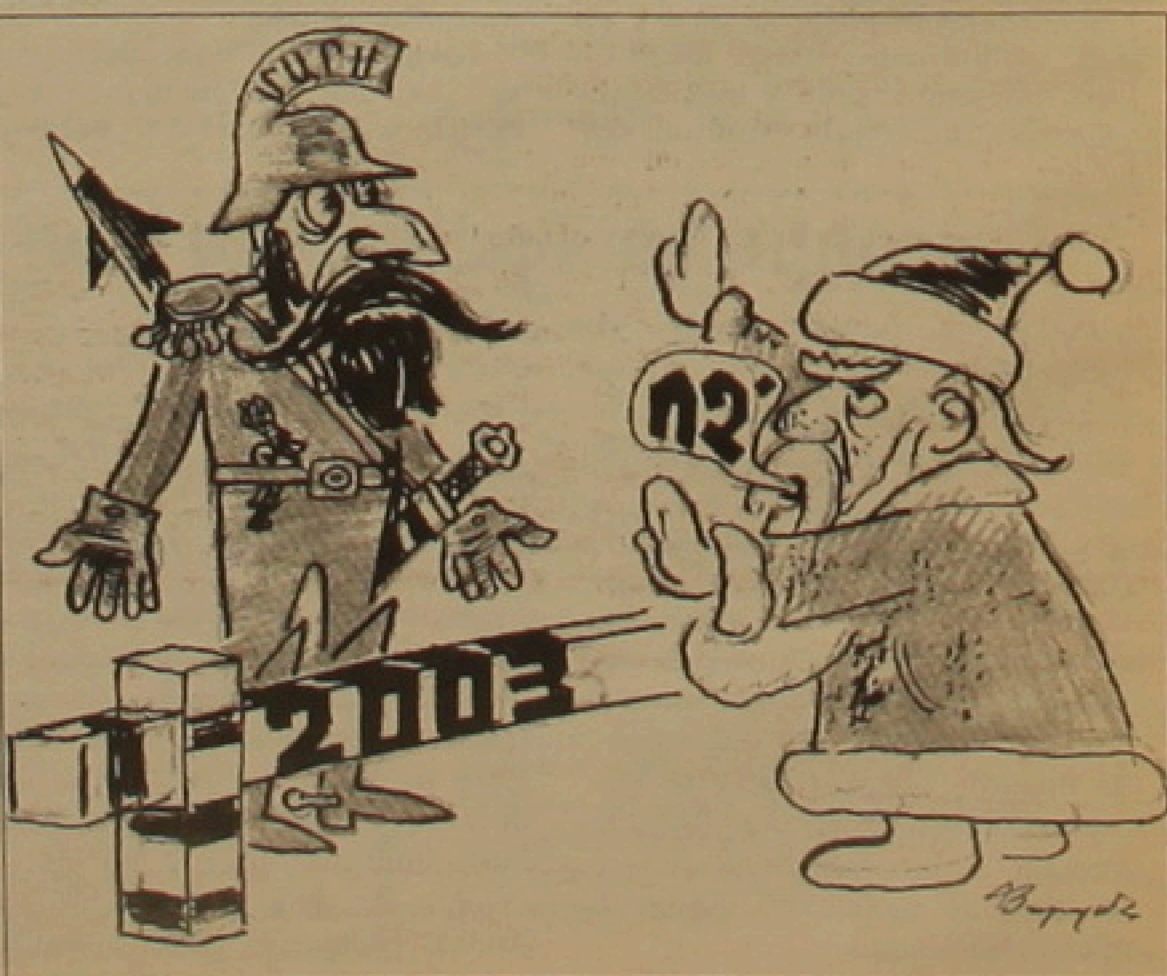

Հակոբյանն էլիտար շախմատիստների թվում

5 հայ գրոսմայստերներ 100 ուժեղագույնների ցանկում

ՖԻԴԵ-ն հրապարակել է աշխարհի 100 ուժեղագույն շախմատիստների վարկանիշային աղյուսակը հունվարի 1-ի դրությամբ: Ինչպես արդեն տեղեկացրել էինք, շախմատի համաշխարհային 35-րդ օլիմպիադայում ունեցած գերազանց ելույթների շնորհիվ միջազգային գրոսմայստեր Վլադիմիր Հակոբյանի վարկանիշն առաջին անգամ գերազանցեց 2700-ը: Ուրախությամբ պետք է նշենք, որ այսօր Վլադիմիր Հակոբյանը տեղ է զբաղեցնում աշխարհի էլիտար գրոսմայստերների շարքում, որոնց վարկանիշը 2700-ից բարձր է: Հակոբյանը 2703 վարկանիշով ՖԻԴԵ-ի դասակարգման ցուցակում զբաղեցնում է 11-րդ հորիզոնականը: Դասակարգման նախորդ ցուցակում, որը հրապարակվել էր հուլիսին, Հակոբյանը 18-րդ տեղում էր 2678 վարկանիշով: Համեմատության համար նշենք, որ անցյալ տարվա հունվարի 1-ի դրությամբ հայ գրոսմայստերը 2680 վարկանիշով 21-րդն էր: Ինչպես տեսնում եք, Վլադիմիրը մեկ տարվա ընթացքում զգալի առաջընթաց է արել, ինչը չի կարող չուրախացնել:

Ընդհանրապես, 100 ուժեղագույն շախմատիստների ցանկում տեղ են զբաղեցրել 5 հայ գրոսմայստերներ: Հակոբյանից հետո լավագույն ցուցանիշն ունի Ռաֆայել Վահանյանը: Նա թեեւ նախորդ դասակարգման համեմատ 5 տեղով նահանջել է՝ զբաղեցնելով 31-րդ հորիզոնականը, սակայն վարկանիշն ավելացրել է 3-ով, հասցնելով 2667-ի: Անցյալ տարվա հունվարի 1-ի դրությամբ Վահանյանի վարկանիշը 2662 էր:

Զգալի առաջընթաց է արել Սլովենիայում բնակվող Սերգեյ Մովսիսյանը, որն անցյալ տարի «Բոսնիայի» կազմում դարձավ չեմպիոնների գավաթակիր, արագ շախմատի Եվրոպայի առաջնությունում բաժանեց 1-2-րդ տեղերը: Սերգեյը 2663 վարկանիշով 34-րդ տեղում է: Հուլիսի 1-ի դրությամբ նա 2624 վարկանիշով 62-րդն էր: Ցուցակում 4-րդ հայ շախմատիստը Սմբատ Լպուտյանն է, որն իր վարկանիշը բարձրացրել է 4-ով (2638) եւ 5 տեղով վեր բարձրանալով, գրավում է 48-րդ հորիզոնականը: Տարեմուտին աշխարհի երիտասարդական առաջնությունում ունեցած փայլուն ելույթների շնորհիվ 100 ուժեղագույնների ցանկում տեղ է զբաղեցրել Լեւոն Արոնյանը: Նա 2610 վարկանիշով 85-րդ հորիզոնականում է: Մեր առաջատար մյուս շախմատիստների ցուցանիշներն այսպիսին են. Կարեն Ասրյան՝ 2596, Գաբրիել Սարգսյան՝ 2577, Արտաշես Մինասյան՝ 2557, Աշոտ Անաստասյան՝ 2555. Արսեն Եղիազարյան՝ 2521:

ՖԻԴԵ-ի վարկանիշային ցուցակը նախկինի պես գլխավորում է աշխարհի 13-րդ չեմպիոն Գարրի Կասպարովը: Նրա վարկանիշը 9-ով աճել է, իսկ ահա 2-րդ տեղում ընթացող Կրամնիկի ցուցանիշը նվազել է 2-ով: Լավագույն տասնյակում տեղ զբաղեցրած շախմատիստներից ամենամեծ առաջընթացը նկատվել է հունգարացի Պետեր Լեկոյի մոտ: Նա վարկանիշն ավելացրել է 29-ով, որի շնորհիվ 11-րդ տեղից տեղափոխվել է 5-րդ հորիզոնական: Իսկ բացարձակ լավագույն արդյունքը պատկանում է Սերգեյ Մովսիսյանին, որի վարկանիշն աճել է 39-ով: Ահա աշխարհի 20 լավագույն շախմատիստների ցանկը.

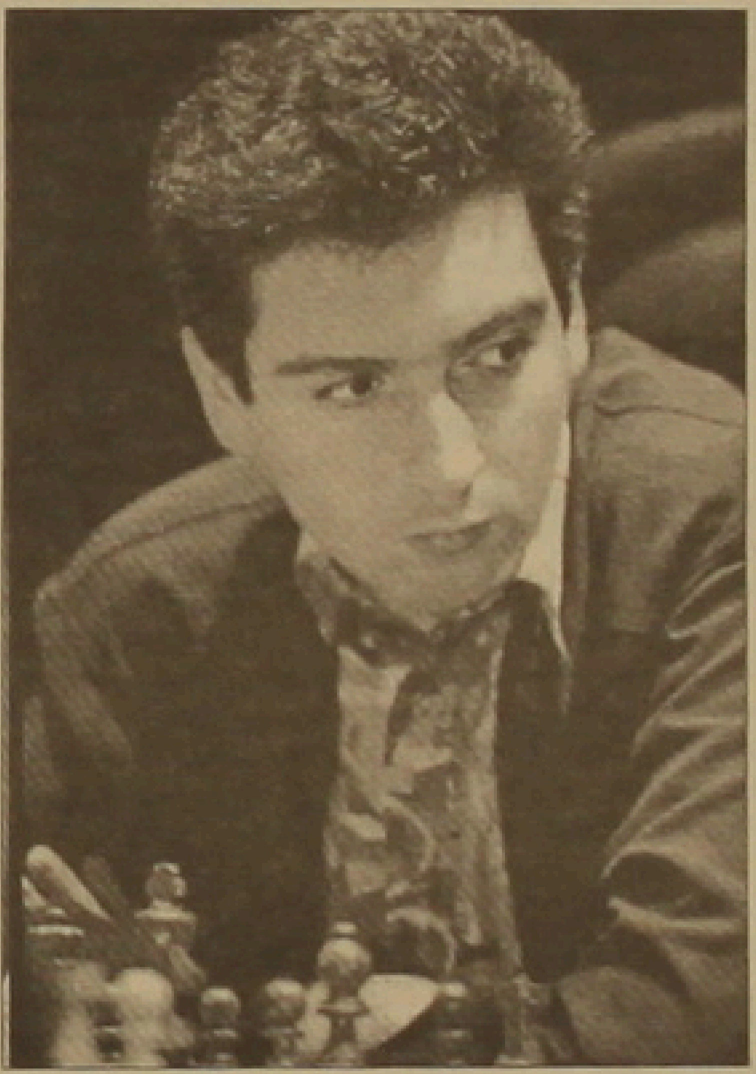

1. Գարրի Կասպարով	Ռուսաստան	2847
2. Վլադիմիր Կրամնիկ	Ռուսաստան	2807
3. Վիշվանաթան Անանդ	Հնդկաստան	2753
4. Վեսելին Թոփալով	Բուլղարիա	2743
5. Պետեր Լեկո	Հունգարիա	2736
6. Մայքլ Ադամս	Անգլիա	2734
7. Ռուսլան Պոնոմարյով	Ուկրաինա	2734
8. Եվգենի Բարեեւ	Ռուսաստան	2729
9. Ալեքսեյ Շիրով	Իսպանիա	2723
10. Ալեքսանդր Գրիշչուկ	Ռուսաստան	2712
11. Վլադիմիր Հակոբյան	Հայաստան	2703
12. Ալեքսանդր Խալիֆման	Ռուսաստան	2702
13. Յուդիթ Պոլգար	Հունգարիա	2700
14. Բորիս Գելֆանդ	Իսրայել	2700
15. Վասիլի Իվանչուկ	Ուկրաինա	2699
16. Պյոտր Սվիդլեր	Ռուսաստան	2693
17. Նայջել Շորթ	Անգլիա	2690
18. Ալեքսեյ Դրեեւ	Ռուսաստան	2690
19. Իվան Սոկոլով	Հոլանդիա	2688
20. Անատոլի Կարպով	Ռուսաստան	2688

Աշխարհի ուժեղագույն շախմատիստուհիների ցանկը գլխավորում է հունգարուհի Յուդիթ Պոլգարը (2700), որը վաղուց ի վեր հիմնականում մասնակցում է տղամարդկանց մրցաշարերին: 2-րդ տեղում ընթացող Եվրոպայի ներկայիս չեմպիոնուհի, բուլղարուհի Անտուանետա Ստեֆանովան զգալիորեն զիջում է Պոլգարին իր վարկանիշով (2560): Լավագույն հնգյակում են նաեւ Ֆրանսիան ներկայացնող Էլմիրա Սկրիպչենկոն (2501), վրաց շախմատիստուհի Մայա Չիբուրդանիձեն (2497) եւ հնդիկ գրոսմայստեր Հումպի Կոներուն (2496): Հայ շախմատիստուհիներից լավագույն արդյունքն ունեցող Եվրոպայի փոխչեմպիոնուհի Լիլիթ Մկրտչյանը 2416 վարկանիշով 38-րդն է: Միջազգային գրոսմայստեր Էլինա Դանիելյանը 2383 վարկանիշով 100 լավագույնների թվում է: Մեր մյուս առաջատար շախմատիստուհիների ցուցանիշներն այսպիսին են. Լիլիթ Գալոյան՝ 2244, Գոհար Հլղաթյան՝ 2216, Նարինե Գասպարյան՝ 2186, Նելլի Աղինյան՝ 2180, Լուսինե Ապրեսյան՝ 2176, Սիրանուշ Անդրեասյան՝ 2171:

Երեւանցի գրոսմայստեր Գաբրիել Սարգսյանն աշխարհի 20 լավագույն պատանի շախմատիստների ցանկում 13-րդն է (2577): Ցուցակը գլխավորում է ՖԻԴԵ-ի վարկածով աշխարհի ներկայիս չեմպիոն Ռուսլան Պոնոմարյովը (2734): Լավագույն հնգյակում են նաեւ ֆրանսիացի Էտյեն Բակրոն (2671), ադրբեջանցի Թեյմուր Ռաջաբովը (2624) եւ ռուսաստանցի Եվգենի Ալեքսեեւը (2614): Աշխարհի լավագույն պատանի շախմատիստուհիների ցուցակը գլխավորում է հնդիկ գրոսմայստեր Հումպի Կոներուն (2496): 2-3-րդ տեղերում են ռուսաստանցիներ Տատյանա Կոսինցեւան (2457) եւ Ալեքսանդրա Կոստենյուկը (2456):

ՄՐՑԱՇՐՋԱՆ 2002-Ի ԴԱՓՆԵԿԻՐՆԵՐԸ

Կրկին Կոլինան

Ֆուտբոլի պատմության եւ վիճակագրության միջազգային ֆեդերացիան 5-րդ տարին անընդմեջ աշխարհի լավագույն մրցավար է ճանաչել իտալացի Պիեռլուիջի Կոլինային: Հարցմանը մասնակցել են 87 երկրների ներկայացուցիչներ: 42-ամյա Կոլինան վաստակել է 222 միավոր, ինչը ռեկորդային ցուցանիշ է այդ անվանակարգում, որն անցկացվում է 1987 թ.: 2-րդ տեղում ընթացող շվեյցարացի Ուրս Մայերը վաստակել է ընդամենը 72 միավոր: Լավագույն եռյակը եզրափակել է դանիացի Կիմ Միլտոն Նիլսենը (47 միավոր):

Գերմանացիներն անվանում են լավագույններին

Գերմանիայի մարզական լրագրողները որոշել են անցած մրցաշրջանի դափնեկիրներին: Լավագույն մարզուհի է ճանաչվել լողորդուհի Ֆրանցիսկա վան Ալմզիկը, լավագույն մարզիկի մրցանակին է արժանացել ոսնակցացատկորդ Սվեն Հաննավալդը, իսկ լավագույն թիմը ֆուտբոլի Գերմանիայի հավաքականն է:

Ֆրանցիսկա վան Ալմզիկը վնասվածքից հետո վերադառնալով մրցասպարեզ, բոլորին հիացրեց իր բարձր նվաճումներով: Բեռլինում կայացած լողի Եվրոպայի առաջնությունում Ալմզիկը նվաճեց 5 ոսկե մեդալ, միաժամանակ սահմանեց աշխարհի 2 ռեկորդ:

Հաննավալդը հաջող մրցելույթներ ունեցավ տարեսկզբին՝ հաղթող ճանաչվելով աշխարհի գավաթի 4 փուլերում, իսկ Սոլթ Լեյք Սիթիի օլիմպիական խաղերում նվաճեց արծաթե մեդալ: Լավագույն մարզիկի մրցույթում Հաննավալդը վաստակած միավորներով առաջ անցավ բասկետբոլի ազգային ասոցիացիայի «Դալլաս Մեյվերիքս» թիմի բասկետբոլիստ Դիրկ Նովիցկուց եւ «Ֆորմուլա-1» դասի ավտոմրցավազքի աշխարհի հնգակի չեմպիոն Միխայել Շումախերից:

Ֆուտբոլի Գերմանիայի հավաքականը Ռուդի Ֆյոլլերի գլխավորությամբ հաջող մրցելույթներ ունեցավ Ճապոնիայում եւ Հարավային Կորեայում կայացած աշխարհի առաջնությունում, չնայած թիմի երկրպագուների մեծամասնությունը ստուգատեսից առաջ թերահավատորեն էր վերաբերում մրցանակակիր դառնալու գերմանացի ֆուտբոլիստների հնարավորություններին:

Լավագույնը Լայզանն է

Լատվիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի անցկացրած հարցման արդյունքներով Մոսկվայի ԲԿՄԱ-ի կիսապաշտպան Յուրի Լայզանը ճանաչվել է երկրի լավագույն ֆուտբոլիստ: 2-րդ տեղում անգլիական «Արսենալի» պաշտպան Իգոր Ստեպանովն է: Լավագույն եռյակը եզրափակում է անգլիական «Սաութհեմփթոնի» հարձակվող Մարյան Պախարը:

Ռմբարկուն նաեւ լավագույն ֆուտբոլիստ

Մեքսիկական «Տոլուկա» ակումբի հարձակվող պարագվայցի Խոսե Սատուրնինո Կարդոսոն ուրուգվայական «Էլ Պաիս» թերթի հարցման արդյունքներով ճանաչվել է 2002 թ. Հարավային Ամերիկայի լավագույն ֆուտբոլիստ: 17-րդ անգամ անցկացված հարցմանը մասնակցել են ամերիկյան մայրցամաքի 24 երկրների մարզական լրագրողները: Կարդոսոն, որը 2002 թ. Մեքսիկայի առաջնությունում դարձել է 50 գոլի հեղինակ, վաստակել է 39 միավոր: 2-րդ տեղում է Պարագվայի «Օլիմպիայի» ուրուգվայցի լեգեոներ Սերխիո Օրտեմանը (32 միավոր):

Նույն հարցման արդյունքներով 29 մարզական լրագրողները 2-րդ տարին անընդմեջ Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստ են ճանաչել Զինեդին Զիդանին: Մադրիդի «Ռեալի» կիսապաշտպանը 16 միավորով գերազանցեց 2-րդը ճանաչված բրազիլացի իր թիմակցին՝ Ռոբերտո Կառլոսին:

Լավագույն մարզիչ է ճանաչվել Լուիս Ֆելիպե Սկոլարին, որի գլխավորությամբ բրազիլացիները նվաճեցին աշխարհի չեմպիոնի կոչումը:

Ռեկորդային գործարք

Չեխիայի հավաքականի եւ «Սպարտայի» 25-ամյա կիսապաշտպան Իրժի Յարոշիկը հնգամյա պայմանագիր է կնքել Մոսկվայի ԲԿՄԱ-ի հետ: Ֆուտբոլիստի տեղափոխման համար ԲԿՄԱ-ն «Սպարտային» 5 մլն եվրո է վճարել: Դա տրանսֆերային ամենախոշոր գործարքն է ռուսական ֆուտբոլում: Ֆուտբոլիստը նոր ակումբում տարեկան 1 մլն եվրո աշխատավարձ կստանա:

Յարոշիկը Պրահայի «Սպարտայի» կազմում հանդես է եկել 1990-97, 1999-2002 թթ., իսկ 1997-99 թթ. խաղացել է Լիբերեցի «Սլովանում»: Չեխիայի առաջնությունում նա անցկացրել է 141 խաղ, խփել 22 գնդակ, չեմպիոնների լիգայում 27 հանդիպումներում իր օգտին գրանցել է 5 գոլ: Հանդես է եկել երկրի պատանեկան, երիտասարդական եւ ազգային հավաքականներում: Ազգային թիմի կազմում նա մասնակցել է 16 խաղի:

ՏՐԱՆՍՖԵՐ

Քարամյան եղբայրները հունական «Պանախաիկի» թիմում

Հայկական ֆուտբոլի ամենահեռանկարային ֆուտբոլիստներ Արման եւ Արտավազդ Քարամյանները մեկամյա պայմանագիր են կնքել Հունաստանի բարձրագույն խմբի առաջնության մասնակից «Պանահաիկի» թիմի հետ: Ինչպես տեղեկացրել էինք, Քարամյան եղբայրներով հետաքրքրվում էր «Սպարտակ-Ալանիայի» նորանշանակ մարզիչ Ռեւազ Ձոձուաշվիլին, որը շատ էր ցանկանում իր թիմում ընդգրկել հայ ֆուտբոլիստներին: Նույնիսկ ռուսական որոշ լրատվամիջոցներ շտապել էին հաղորդել, որ Քարամյան եղբայրներն արդեն մարզվում են «Սպարտակ-Ալանիայում»: Սակայն Քարամյանները նախընտրեցին Հունաստանը: Գործարքի կնքմանը նպաստել է նաեւ Հայաստանի հավաքականի նախկին ավագ Երվանդ Սուքիասյանը, որը բնակվում է Հունաստանում: Քարամյան եղբայրները Հունաստան են մեկնել դեկտեմբերի 28-ին եւ հունվարի 5-ին արդեն նշել են իրենց նորամուտը թիմի կազմում «Պրոդեֆտիկիի» հետ խաղում: Հանդիպումն ավարտվել է ոչ-ոքի (1-1): Հաշիվը 59-րդ րոպեին բացել են «Պանահաիկիի» ֆուտբոլիստները, 8 րոպե անց հյուրերը 11 մ հարվածով վերականգնել են հավասարակշռությունը: «Պանահաիկին» առաջնության 16 մասնակիցների մեջ 13 տուրից հետո եզրափակում է մրցաշարային աղյուսակը: Թիմը տոնել է մեկ հաղթանակ, երկու խաղ ավարտել ոչ-ոքի, մնացած խաղերում պարտվել է: Խփած եւ բաց թողած գնդակների տարբերությունն է 5-31: «Պանահաիկին» 3 միավորով հետ է մնում 14-րդ եւ 15-րդ տեղերում գտնվող «Ակրատիտոսից» եւ «Գիանինայից»: Ի դեպ, առաջնության հաջորդ տուրում՝ հունվարի 11-ին այս երկու թիմերը մրցելու են միմյանց հետ: Իսկ «Պանահաիկին» հաջորդ օրը հյուրընկալվելու է 4-րդ տեղում ընթացող ԱԵԿ-ին, որը 13 խաղում վաստակել է 22 միավոր: Իսկ առաջատարը «Օլիմպիակոսն» է (29 միավոր), որից 3 միավորով է հետ մնում «Պանաթինաիկոսը»:

Անշուշտ, Քարամյան եղբայրների մեկնումը մեծ կորուստ է «Փյունիկի» համար, որն այս օրերին Աղեթում ուսումնամարզական հավաք է անցկացնում՝ նախապատրաստվելով Մոսկվայում հունվարի 18-ին մեկնարկելիք ԱՊՀ եւ Բալթյան երկրների չեմպիոնների գավաթի մրցաշարին: Բայց այսպիսին է ֆուտբոլային կյանքը: Ֆուտբոլային վարպետությունը հղկելու եւ կատարելագործելու համար անհրաժեշտ է հանդես գալ արտասահմանյան թիմերում: Հուսանք, որ Քարամյան եղբայրները Հունաստանում հաջող մրցելույթներ կունենան եւ ոչ միայն կօգնեն «Պանահաիկիին» շտկելու մրցաշարային իրավիճակը, այլեւ կազմ ու պատրաստ կներկայանան ՀՀ ազգային հավաքականի պատասխանատու հանդիպումներին՝ նպաստելով ցուցանիշների բարելավմանը:

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Օրվա հետքով

ԲԱՔՈՒ

«Թուրքերն ու ադրբեջանցիները եղբայրներ են, սակայն ռազմավարական շահերն ավելի կարեւոր են»

Սկիզբը էջ 1

Թուրքիայի արտգործնախարարը բառացիորեն ասել էր. «Մենք զարգացնելու ենք մեր հարաբերությունները Ռուսաստանի, Իրանի եւ Հայաստանի հետ: Ինչ խոսք, հաշվի ենք առնելու Ադրբեջանի մտահոգությունները հայ-թուրքական համագործակցության առումով: Սակայն, եթե մեր տնտեսական շահերը պահանջեն հարաբերություններ հաստատել Հայաստանի հետ, մենք դա կանենք»:

Ըստ էության, Յաքըշի հայտարարության շարունակություն կարելի է համարել էրդողանի՝ Բաքվում ասած խոսքերը. «Թուրքերն ու ադրբեջանցիները եղբայրներ են, սակայն ռազմավարական շահերն ավելի կարեւոր են»: «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության առաջնորդը Բաքվում խուսափեց հակահայ հայտարարություններից, ինչը եւս պետք է դիտել դրական ազդանշան Երեւանի իշխանությունների: Գաղտնիք չէ, որ թուրք բարձրաստիճան պաշտոնյաներն Ադրբեջանում միշտ դատապարտում են «հայկական ագրեսիան ԼՂ-ում», հայկական կողմին կոչ անում «անհապաղ եւ առանց նախապայմանների դուրս բերել զորքերը գրաված ադրբեջանական շրջաններից», անպայման շեշտում, որ «թուրքերն ու ադրբեջանցիները մեկ ժողովուրդ են», «Թուրքիան մեր հայրենիքն է, իսկ Ադրբեջանը՝ մեր» եւ նմանօրինակ այլ ներբողներ:

Նախ «Բինա» օդանավակայանում, ապա Հեյդար Ալիեւի հետ «գլուխ գլխի» հանդիպումից հետո էրդողանը, ըստ «525 գազեթ» եւ «էխո» օրաթերթերի, հայտարարել է, որ ղարաբաղյան կարգավորման հարցում Թուրքիան աջակցում է Ադրբեջանի եւ Հայաստանի ղեկավարության երկկողմ շփումներին, ինչպես նաեւ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի միջնորդներին: Թուրքիան, ասել է էրդողանը, ցանկանում է, որ Ալիեւի եւ Քոչարյանի բանակցությունների արդյունքը լինի հօգուտ Ադրբեջանի:

Ուշագրավ էին Բաքվում արված էրդողանի երկու այլ հայտարարություններ, որոնք առնչվում են Բաքու-Անկարա երկկողմ կապերին: Այսպես, էրդողանը մտահոգություն է հայտնել թուրք-ադրբեջանական տնտեսական հարաբերություններում նկատվող վերջին տարիների անկման առիթով եւ ասել, որ թուրք գործարարները խնդրում են Հեյդար Ալիեւին իրենց առջեւ բացել ճանապարհ, եւ եթե դա արվի, ապա թուրք գործարարները կգան Ադրբեջան: Վերջին տարիներին Ադրբեջանի կոռումպացված համակարգը երկրից դուրս է մղել տասնյակ թուրքական ընկերությունների, 2000 թ. Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի միջեւ ապրանքաշրջանառությունը կազմել է 226 մլն դոլար, 2001-ին՝ 195 մլն:

էրդողանը նաեւ հույս է հայտնել, որ 1995 թ. դեպքերը կմնան անցյալ: Ինչպես հայտնի է, այդ թվականի մարտին Ադրբեջանում տեղի ունեցավ պետական հեղաշրջման անհաջող փորձ: Հեյդար Ալիեւը հեղաշրջման կազմակերպման մեջ ուղղակիորեն մեղադրեց թուրքական հատուկ ծառայություններին՝ ՄԻԹ-ին:

Ալիեւ-էրդողան բանակցություններում առանձնակի ուշադրություն է դարձվել Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան նավթատարի եւ Բաքու-Թբիլիսի-էրզրում գազատարի կառուցմանը: «2005 թվականը շատ հեռու ժամանակաչափ է Բաքու-Ջեյհանի կառուցման համար: Պետք է արագացնել գործընթացը: Հերթում է նաեւ Բաքու-էրզրում գազատարի նախագիծը», ասել է էրդողանը:

Նկատենք, որ Բաքու-Ջեյհանի տարեկան հզորությունը հաշվարկված է 50 մլն տոննա նավթի արտահանման համար: 2001 թ. Ադրբեջանն արտահանել է 14,9 մլն տոննա նավթ, 2002 թ.՝ 15 մլն, 2003 թ. նախատեսվում է 15,25 մլն տոննա: Այս թվերը ցույց են տալիս, որ Ադրբեջանն առայժմ ի վիճակի չէ անգամ մեկ երրորդով «լցնել» Բաքու-Ջեյհան նավթատարը: Ադրբեջանն այսօր նավթն արտահանում է Բաքու-Նովոռոսիյսկ եւ Բաքու-Սուփսա խողովակաշարերով:

Ինչ վերաբերում է ադրբեջանական գազի արտահանմանը, ապա այսօրվա դրությամբ Ադրբեջանը «երկնագույն վառելիք» ներկրող պետություն է: 2001 թ. Ադրբեջանում արդյունահանվել է 5 մլրդ խմ գազ, Ռուսաստանից ներմուծել 4 մլրդ խմ: Միայն ներքին սպառման համար Ադրբեջանը կարիք ունի առնվազն 10 միլիարդի: Նախորդ տարի Ադրբեջանի մի շարք շրջաններում կիրառվել են հովհարային անջատումներ: 2002 թ. Ադրբեջանում արդյունահանվել է 5,15 մլրդ խմ, ներմուծվել 4 մլրդ:

Ռեջեփ Թայիփ էրդողանը երեկ ուղեւորվեց Աշգաբադ, այնտեղից՝ Ղազախստան:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Անմշակ նավթի գինը նվազեց 5 տոկոսով

Երեկ միջազգային շուկաներում անմշակ նավթի գինը 5 տոկոսով նվազում արձանագրեց եւ 1 բարելի գինը դարձավ 28 դոլար: Փաստը որոշ լավատեսություն առաջացրեց միջազգային սակարաններում, որտեղ հակաիրաքյան վերահաս պատերազմի վտանգը, ինչպես նաեւ Վենեսուելայում տիրող տագնապալի վիճակը ներդնողներին վերջին շաբաթներին ստիպել էին ուշադրությունը սեւեռել ոսկու եւ թանկարժեք այլ մետաղների վրա, ֆինանսական միջազգային տագնապի կանխատեսումով: Մյուս կողմից, Եվրահանձնաժողովը երեկ կոչ արեց Գերմանիային «գոտիները սեղմել» երկրում տիրող տնտեսական իրավիճակը շտկելու, ներքին պարտքը նվազեցնելու, արդեն 4 միլիոնի հասնող գործազուրկների թիվը կրճատելու ուղղությամբ, ինչը, ըստ հանձնաժողովի, վնասում է համաեվրոպական դրամանիշի՝ եվրոյի հեղինակությունը:

Բաքվի կրկեսում երեխաներ են զոհվել

ԲԱՔՈՒ, 8 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երեքշաբթի երեկոյան Բաքվի կրկեսի արենայում 15 մետր բարձրությունից ընկել են հետեւանքով երկու երեխա են զոհվել, տուժել են եւս չորսը, որոնք փոխադրվել են հիվանդանոց: Ականատեսների վկայությամբ, ողբերգությունը տեղի է ունեցել ամանորյա ներկայացման ընդմիջման ժամանակ՝ ճոպանի կտրվելու հետեւանքով, որն ամրացված էր այն խցիկին, որում կրկեսի աշխատողները ճոճում էին երեխաներին: Ըստ նախնական տվյալների, զոհվածները քույր ու եղբայր են: Ողբերգության վայր են այցելել Ադրբեջանի գլխավոր դատախազ Զաքիր Գարալովը եւ մշակույթի նախարար Փոլադ Բյուլբյուլօղլին: Կատարվում է հետաքննություն:

Ավստրալիայում կկառուցվի կիլոմետրանոց աշտարակ-էլեկտրակայան

Ավստրալիայի EnviroMission Limited էներգետիկ ընկերությունը կառուցելու է արեգակնային եզակի էլեկտրակայան, որի կարեւորագույն մասը լինելու է մոտ 1 կիլոմետրանոց աշտարակը: Ռոյթեր գործակալության տվյալներով, դրա հիմքը չափերով մոտ է ֆուտբոլի դաշտի մակերեսին: Աշտարակի շուրջը, 25 մետր բարձրության վրա կառուցվելու է մոտ 7 կմ տրամագծով ապակե գմբեթ: Նոր կայանի շինարարությունն ավարտվելու է 2006 թ.: Սպասվում է, որ տարեկան այն կարտադրի մոտ 650 գիգավատ-ժամ էլեկտրաէներգիա: Կայանի աշխատանքը հիմնված է գերմանացի ճարտարագետ Յորգ Շլայխի գյուտի վրա, որը հայտնի է «արեգակնային խողովակ» անունով: Ապակե տանիքի տակ տաքացող օդը բարձրանալով մտնում է կենտրոնական խողովակ, որտեղ տուրբիններ է պտտում: Շլայխն առաջին անգամ նման կառույց ստեղծեց Իսպանիայում 1982 թ.: 200 մետրանոց ցուցադրական մոդելը գործեց 7 տարի՝ ցուցադրելով Շլայխի տեխնոլոգիայի կենսունակությունը:

Անցյալ տարի աշխարհում 25 լրագրող է զոհվել

Աշխարհում 2002 թ. զոհվել է 25 լրագրող, ձերբակալվել են մամուլի 692 ներկայացուցիչներ, 1420 ուրիշներ հարձակումների են ենթարկվել: Գրաքննություն է կիրառվել առնվազն 389 լրատվամիջոցի նկատմամբ: Այս տվյալներն են բերվում «Լրագրողներ առանց սահմանի» միջազգային իրավապաշտպանական կազմակերպության ամենամյա հաշվետվության մեջ, որը հրապարակվել է Կիեւում:

2003 թ. սկսվելուն աշխարհի տարբեր երկրների բանտերում դիմավորեցին 118 լրագրողներ: 2001 թ. աշխարհում զոհվել էր 31 լրագրող: Այդ տարվա համեմատությամբ 2002 թ. 40 տոկոսով ավելացավ բանտարկված լրագրողների թիվը: Կրկնապատկվեց ֆիզիկական հարձակման ենթարկված անձանց թիվը: Ինտերֆաքս գործակալության տվյալներով, գրաքննության ենթարկված ԶԼՄ-ների թիվը փաստորեն անփոփոխ է մնացել:

Տարեկան հաշվետվության մեջ մասնավորապես նշվում է, որ Անգոլայում, Աֆղանստանում եւ Շրի Լանկայում կնքված հաշտության համաձայնագրերը եւ քաղաքական բարեփոխումներն զգալիորեն բարելավել են խոսքի ազատությունն այդ պետություններում: Դրա հետ մեկտեղ իրավիճակը փոքր-ինչ վատացել է Իտալիայում եւ ԱՄՆ-ում, որտեղ բանտարկվել են մի քանի լրագրողներ:

Պ. Ք.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Օդանավային աղետ ԱՄՆ-ում. 21 զոհ

Տարին վատ սկսվեց Մ. Նահանգների օդանավորդության համար. երեկ Հյուսիսային Կարոլինայի «Շառլոթ» օդակայանում վթարի ենթարկվեց շրջանային մնայուն երթեւեկության (commuter) փոքր օդանավը, զոհվեցին օդանավում գտնվող բոլոր՝ 19 ուղեւորները եւ 2 հոգանոց անձնակազմը: Վթարը պատահել է թռիչքուղուց վերեւ բարձրանալու պահին, փաստորեն ինքնաթիռը չի կարողացել բարձրություն հավաքել եւ թեքվելով ձախ թեւի վրա՝ ընկել է հանգարներից մեկի վրա: Հիշեցնենք, որ ամբողջ նախորդ տարվա ընթացքում Մ. Նահանգներում օդանավային ոչ մի վթար չէր արձանագրվել:

Մեծ Բրիտանիան բիոահաբեկչության թիրա՞խ

Անգլիական ոստիկանությունը երեկ ձերբակալեց 7-րդ մարդուն, որը կասկածվում է կիրակի օրը Լոնդոնի հյուսիս-արեւելյան շրջանի բնակարաններից մեկում հայտնաբերված ռիցինիում թունավոր նյութի գործով: Ոստիկանությունը որոնում է հայտարարել եւս 3 հոգու նկատմամբ, որոնք կասկածվում են նույն գործով: Այսուհանդերձ, նախապես ձերբակալված 6 ալժիրցիների նկատմամբ դեռեւս մեղադրանք չի առաջադրվել: Խուճապի եւ կասկածանքի մթնոլորտ է տիրում Լոնդոնում. բնակիչներից շատերը ենթադրում են, որ Անգլիան միջազգային բիոահաբեկչության հաջորդ թիրախն է Մ. Նահանգներից հետո:

Microsoft CERTIFIED Partner
Microsoft CERTIFIED Technical Education Center
VUE

@rminco
Global Telecommunications

«Արմինկո» տեխնիկական ուսուցման կենտրոնը՝
«Եվրասիա» հիմնադրամի աջակցությամբ,
ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների մասնագետներին
ընձեռում է բացառիկ հնարավորություն
մասնակցելու Microsoft ընկերության արտոնագրված
էլիտար դասընթացներին:

Դասընթացների տեւողությունը՝ 2-5 օր:
Դասընթացների վերջում տրվում է Microsoft
ընկերության արտոնագիր:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել 52-46-79 կամ այցելել Տիգրան Մեծի 4 (Հայարդնախագիծ ՓԲԸ շենք), 2-րդ հարկ, 251 սենյակ

http://www.microsoft.com/traincert/training

Microsoft CERTIFIED Partner
Microsoft CERTIFIED Technical Education Center
VUE

@rminco
Global Telecommunications

VUE testing center affords the opportunity to take an exam of Microsoft, CIW, Cisco Systems and other firms. After positive result you will receive a certification of these firm.

More detail information you can get by address:

4 Tigran Mets str.
("HayardNakhagits" building),
2-nd floor, room 251
From 10.00 up to 17.30
Tel: 524-679

For Your Internal News of Armenia
Log on to
www.azg.am
In English, Russian, Armenian and Turkish

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 5000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 8. 1. 2003 Գինը՝ 100 դրամ